

PLA D'ACCIÓ CULTURAL DE VILADECANS

Sumari

Introducció	4
Presentació	4
Aspectes metodològics	5
A – DIAGNOSI: L'ESTAT DE LA CULTURA A VILADECANS	8
1 - VILADECANS, LA CIUTAT	9
1.1 El territori i els seus habitants, les dades	9
1.2 La societat, les vivències i les percepcions	16
1.3 El futur	17
1.4 El consum cultural	19
2 - ELS AGENTS SOCIALS	22
2.1 El moviment associatiu	22
2.2 L'Ajuntament i la seva política cultural	23
2.3 El sector privat	26
2.4 Els espais d'interrelació: el cas del Consell de cultura	26
3 - ELS SECTORS DE LES ARTS I EL PATRIMONI: PRESENCIA I POTENCIAL	28
3.1 Les arts escèniques	28
3.2 La música	31
3.3 Les arts visuals	32
3.4 Les biblioteques i el foment de la lectura	32
3.5 El sector audiovisual	36
3.6 El patrimoni	36
3.7 La cultura tradicional i popular	39
3.8 Els equipaments de proximitat	40
4 - LA COMUNICACIÓ	42
5 – CONCLUSIONS	43
B – PROPOSTES PER A LA MILLORA DE LA CULTURA A VILADECANS	45
Crèdits	61

INTRODUCCIÓ

Presentació

Hi ha un creixent moviment que reconeix la importància de la cultura no només com a motor de canvi i construcció de societat sinó també com a motor de desenvolupament local. Aquesta és una fita que hem assolit des de les nostres ciutats, la de fer avançar l'estat de benestar fins a aconseguir que la cultura sigui una demanda dels ciutadans i, per tant, un dels eixos de creixement i qualitat de vida. L'Ajuntament de Viladecans va començar a apostar, especialment a partir dels inicis dels noranta del passat segle, per recuperar, mitjançant diversos projectes culturals, el retard endèmic que patíem. L'objectiu estratègic d'aquestes primeres passes era doble. Per una banda, afavorir la democratització cultural donant accés a la ciutadania a projectes de molta qualitat artística. D'altra banda, la ciutat tenia la necessitat de crear marca, en aquest cas cultural, que traspassés les fronteres i abordar així una certa ambició metropolitana que mostrés els canvis que vivia la ciutat i la voluntat d'aportar la particularitat viladecanenca. En aquest sentit, festivals com l'Alcarrer o Croma van aconseguir (i aconsegueixen encara) fer-se aquest espai en l'entorn cultural. Espai i doble objectiu que va quedar definitivament consolidat amb la configuració de l'eix cultural del Torrent Ballester on, a banda de la iniciativa privada (multicinemes Lauren), la Biblioteca i, especialment, Atrium configuren l'empenta definitiva en aquesta línia.

Viladecans ja és, per tant, un referent i, concretament per això, és necessari no deixar-se ensordir per les adulacions i plantejar noves fites, on aquests objectius estratègics creixin i acabin "envaint" la nostra ciutat. No només cal contrastar amb els estàndards d'equipaments i serveis culturals per a fer propostes de reordenació i de construcció de nous equipaments culturals per barris, cal també reflexionar per donar resposta a les noves demandes, necessitats de serveis culturals bàsics i cultura de proximitat, així com continuar recolzant i fent créixer el teixit cultural ja existent i les seves manifestacions.

L'eina que permet fer aquest nou salt és el Pla d'acció cultural de Viladecans, un document de planificació que ens ha d'assenyalar les línies estratègiques que ha de desenvolupar la ciutat em matèria cultural. Els treballs de la seva elaboració s'han estès al llarg d'un any intens, on la participació de molts dels agents culturals socials de la nostra ciutat han fet que s'enriqueixin molt més els continguts d'aquest document que ara teniu a les mans. La intenció és que aquest sigui un pla viu, un projecte de ciutat que ens ajudi a adaptar-nos a les realitats socials canviants d'aquest inici de segle.

És per això que, des d'aquestes línies, vull agrair-vos a totes i a tots la vostra participació i impuls en l'elaboració del Pla i convidar-vos a participar en el seu pas del paper a realitat.

María Salmerón Chacón
Tinenta d'Alcade presidenta de
l'Àrea de Serveis Personals

Aspectes metodològics

El Pla d'acció cultural de Viladecans que aquí es presenta s'ha treballat en dues etapes diferents. La primera és una diagnosi sobre l'estat de la cultura i a la segona es presenten les propostes que permetran millorar el funcionament de la cultura a la ciutat.

La Diagnosi ha estat elaborada amb la voluntat de reunir el rigor de les dades disponibles i el coneixement dels experts consultats però, sobretot, el major nombre d'opinions de la població implicada en les diferents fases del procés. A aquesta fi, han estat consultades entitats, artistes, tècnics, empresaris, polítics, etc.

Conscients que és molt difícil ser absolutament objectiu, en aquest document es recull i ordena gairebé totes les opinions expressades, encara que, en algun cas concret, hagin arribat a ser contradictòries entre elles. Més enllà de la dada precisa, ha interessat sobretot la percepció col·lectiva, ja que sabem que, a vegades "les coses no són com són, sinó com la gent creu que són". I això en el camp cultural que ens ocupa és un factor decisiu. Tampoc s'ha volgut sacrificar, en benefici d'un hipotètic consens, els matisos o expressions minoritàries obtinguts en converses de proximitat. S'ha primat sempre la riquesa de punts de vista. Finalment, com a treball de recerca, no està pensat per agradar a algú en concret o a tothom a la vegada. Segur que hom hi trobarà punts d'acord i de desacord. Amb tot, no deixa de ser un reflex del pensament ciutadà, ric i divers, complementari a voltes o antagònic en alguns casos.

Com en tot diagnòstic d'una realitat social, cal ser conscients que es tracta més d'una interpretació, en aquest cas col·lectiva, que d'una mesura exacta. En el camp cultural no tot són, com en altres àrees, indicadors mesurables, exactes, consensuats, comparables i perdurables, i a més, únics per a tots els sectors culturals. La visió externa del coordinador metodològic i relator d'aquest document pot haver restat coneixement inicial de la realitat però ha permès una distància necessària i saludable en un exercici de diagnosi social com aquest. La implicació directa de moltes i diverses persones, tant de Viladecans com de fora, en la direcció i el desenvolupament de la Diagnosi ha permès una revisió exhaustiva des d'angles molt diferents.

Aquesta Diagnosi s'ha desenvolupat mitjançant diversos instruments que han permès obtenir el màxim d'informació, opinions i sensibilitats presents en la realitat cultural de Viladecans. En concret aquestes etapes d'elaboració són les següents:

L'elaboració d'un diagnòstic comporta dos períodes diferenciats: una primera d'anàlisi de l'estat de la qüestió, entesa com a primera presa de contacte i avaluació tècnica de la situació de la cultura i els seus agents, amb un fort component de treball tècnic i intern, i un altre període de caràcter públic, obert i participatiu.

La fase de propostes s'ha desenvolupat a partir de la consulta a la major part dels agents culturals de Viladecans que voluntàriament han volgut fer les seves aportacions. El treball del coordinador ha consistit en ordenar de manera lògica i coherent la gran quantitat de propostes rebudes i saber compaginar-les quan podien semblar contradictòries entre elles.

La seqüència de les actuacions ha estat la següent:

Elaboració de la diagnosi

1. Anàlisi documental, integrada d'una banda per l'anàlisi de l'explotació estadística i cartogràfica de les dades de caràcter demogràfic i socioeconòmic, així com dels indicadors disponibles referits a la despesa municipal, a la formació, creació i consum cultural, a les activitats i nivells d'ocupació d'equipaments, realitzant, sempre que ha estat possible, les oportunes comparatives amb altres localitats o territoris de referència.
2. D'altra banda, s'han analitzat la bibliografia, els estudis i reflexions existents sobre el territori i temàtica en qüestió, per tal de poder incorporar les aportacions anteriors que encara fossin vigents. S'ha entès aquesta fase de treball com un element transversal que s'ha desenvolupat en paral·lel al conjunt de les diferents fases aquí descrites.
3. Treball de camp amb visites al conjunt del territori de la ciutat i, sobretot, als seus equipaments culturals.
4. Seminari intern amb l'equip de treball municipal amb l'objectiu de començar a definir el context en que es desenvolupa l'acció cultural al municipi i conèixer el punt de vista dels professionals que treballen a l'Ajuntament de Viladecans.

Aquestes sessions s'han realitzat amb la participació de la direcció i tècnics responsables de la cultura i d'altres Serveis de l'Ajuntament i dels tècnics del CERC.

Les sessions han comptat amb la figura d'un moderador-relator. Per tal d'incrementar l'eficàcia de cada sessió, prèviament s'ha distribuït entre els participants uns guions de treball fets a mida del tema i de la circumstància. Al llarg de les sessions s'ha elaborat una proposta d'entrevistes a persones significatives en el món cultural de Viladecans i els resultats obtinguts en els debats s'han recollit en un document de percepció inicial de la realitat per part dels responsables de l'elaboració del Pla.

5. Realització del conjunt d'entrevistes amb els membres del Departament de Cultura de l'Ajuntament i d'altres departaments de l'Ajuntament, entitats, professionals, artistes, creadors i agents actius de la població que han permès conèixer la diversitat de sensibilitats i necessitats dels emprenedors i del teixit associatiu cultural.
6. Convocatòria de les Taules de Debat. Han estat grups oberts de participació ciutadana a l'entorn de temes cruïlla (Cultura i municipi, Cultura i societat, Cultura i creació, Cultura i memòria). Han comptat amb la participació d'experts externs i s'han realitzat a la Torre del Baró els dies 13 i 19 de desembre de 2006.
7. Realització d'una sessió de treball amb els caps de servei de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona a efectes de presentar i debatre el document de Diagnòstic, i de recollir les possibles propostes o esmenes.
8. Elaboració, per part del Centre d'Estudis i Recursos Culturals de la Diputació de Barcelona del document definitiu de diagnòstic on s'ha recollit el conjunt dels processos d'informació, discussió i reflexió esmentats.

Definició de les propostes

9. Realització de sessions de treball en clau de Taller de Propostes. Aquestes han permès per una banda, la recollida i discussió de les propostes culturals del Pla que se'n deriven tant del Diagnòstic com de les aportacions de la ciutadania i per l'altre, la posada en comú i la ponderació o priorització de les propostes realitzades.
10. Lliurament a l'Ajuntament de la proposta del Pla d'acció cultural per a la seva revisió.
11. Redacció definitiva del Pla d'acció cultural i tramesa del document als diferents Caps de Servei de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona, per tal de fer-ne aportacions o correccions al mateix, abans del lliurament definitiu a l'Ajuntament.
12. Presentació pública del Pla d'acció cultural i presa de consideració per l'equip de govern i les institucions municipals.

Aquest document és el que teniu a les mans.

La totalitat del Pla d'acció cultural de Viladecans s'ha desenvolupat entre principis de 2006 i principis de 2007.

A – DIAGNOSI: L'ESTAT DE LA CULTURA A VILADECANS

1 - VILADECANS, LA CIUTAT

Nota prèvia sobre l'origen de les dades

La majoria de dades estadístiques d'aquest diagnòstic són extretes de l'Idescat, Institut d'Estadística de Catalunya, que és la manera de poder fer contextualitzacions a nivell de comarca i de país. En aquests moments les dades més recents són, en la majoria de casos, les de l'any 2001, tot i que per alguns conceptes concrets hi ha informació més actualitzada. En la mesura que ha estat possible, també han estat considerades les dades facilitades pel mateix Ajuntament, més recents en el temps però difícils de comparar amb les de l'Idescat per la diferència metodològica a l'hora de recollir-les. Això explica algunes diferències entre dades que, aparentment, haurien de ser coincidents. Caldrà ser prudents, per tant, a l'hora de fer comparacions entre realitats o temps diferents si les dades provenen de fonts distintes.

1.1 El territori i els seus habitants, les dades

La població, edats i origen

Viladecans té actualment més de 60.000 habitants, una xifra que ha anat creixent de manera desigual al llarg dels anys però que ho fa molt lentament en els últims anys (veure taula 1). Les noves àrees de construcció a Viladecans fan pensar que aquesta tendència canviarà a l'alça en els propers anys.

Taula 1. Evolució comparativa de la població (1900 – 2006)

Any	Dades IDESCAT	Dades Ajuntament	Creixement
1900		1.197	
1920		1.567	30,91 %
1940		3.803	142,69 %
1960		7.508	97,42 %
1970		24.565	227,18 %
1981		43.358	76,50 %
2000	56.112	57.569	32,78 %
2001	57.132	58.562	1,72 %
2002	58.213	59.734	2,00 %
2003	59.343	60.913	1,97 %
2004	60.033	61.899	1,62 %
2005	61.043	63.059	1,87 %
2006	61.168	63.266	0,33 %

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDECAT (Institut d'Estadística de Catalunya) i de l'Ajuntament de Viladecans

Si es compara aquesta evolució amb la d'altres realitats del seu entorn (veure taules 2 i 3), es veu que s'ha invertit el creixement de la població. Així, en el període 1991-1996 Viladecans mostrava un creixement molt superior a la mitjana comarcal i nacional. Posteriorment s'han igualat aquests valors i, darrerament, fins i tot s'han invertit: la ciutat ha crescut menys que les altres

magnituds territorials. En tot cas, i a diferència d'altres municipis metropolitans, Viladecans no ha viscut, en cap moment, cap davallada de la seva població.

Taula 2. Evolució comparativa de la població (1991 - 2006)

	1991	1996	2001	2004	2005	2006
Viladecans	48.294	53.235	56.841	60.033	61.043	61.168
Baix Llobr.	610.192	643.419	692.892	790.432	757.814	767.967
Catalunya	6.059.494	6.090.040	6.343.110	6.813.319	6.995.206	7.134.697

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Taula 3. Increment comparatiu de la població (1991 – 2006). Percentatges.

	Incr. 91-96	Incr. 96-01	Incr. 01-04	Incr. 01-05	Incr. 01-06
Viladecans	10,23	6,77	5,61	7,30	7,61
Baix Llobregat	5,45	7,69	14,08	9,37	10,84
Catalunya	0,50	4,16	7,41	10,28	12,48

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Aquests fenòmens migratoris i de creixement ràpid varen comportar que Viladecans esdevingués als anys 80 i principis dels 90 del segle passat una ciutat jove, amb un elevat índex de població de menys de 15 anys (veure taula 4). Això, amb el temps, ha anat evolucionant i actualment ja no es pot dir que sigui tan així. Amb les darreres dades disponibles, Viladecans té pràcticament la mateixa població jove que el Baix Llobregat i els seus índex s'acosten als de Catalunya. On hi ha més diferència és els encara relativament baixos percentatges de població de 65 anys o més.

Taula 4. Distribució de la població per edats. Municipi, comarca i Catalunya

1991	Viladecans	%	Baix Llobregat	%	Catalunya	%
<15	10.553	21,85	123.849	20,30	1.076.278	17,76
15 - 64	34.071	70,55	426.661	69,92	4.115.905	67,92
>65	3.670	7,60	59.682	9,78	867.311	14,31
1996	Viladecans	%	Baix Llobregat	%	Catalunya	%
<15	9.102	17,10	102.878	15,99	892.431	14,65
15 - 64	39.622	74,43	467.931	72,73	4.205.903	69,06
>65	4.511	8,47	72.610	11,29	991.706	16,28
2001	Viladecans	%	Baix Llobregat	%	Catalunya	%
<15	9.025	15,88	103.704	14,97	872.833	13,76
15 - 64	41.901	73,72	500.730	72,27	4.366.994	68,85
>65	5.915	10,41	88.458	12,77	1.103.283	17,39
2005	Viladecans	%	Baix Llobregat	%	Catalunya	%
<15	9.712	15,91	116.881	15,42	988.016	14,12
15 - 64	44.634	73,12	544.064	71,79	4.856.466	69,43
>65	6.697	10,97	96.869	12,78	1.150.724,00	16,45

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya).

Si bé el poble pagès era ben petit a principis del segle XX, als anys 20 va arribar gent de l'Aragó (Matarranya, Calaceit, Mequinensa, la Franja, etc.) i de l'arc mediterrani (Castelló, Múrcia, Almeria i altres) que s'estableix principalment al barri de Sales i contribueix a generar un primer procés d'industrialització a Viladecans. Es creen fàbriques tèxtils com Can Jorba, de llevat i posteriorment la Roca, entre d'altres. La ciutat té alts índex de creixement de població (veure taula 1) i viu un moment de canvis socials i econòmics. La majoria dels projectes modernitzadors de la República queden estroncats per la guerra civil i els seus efectes posteriors. Als anys 40 la població no arribava als 4.000 habitants.

Als anys 60 i 70 hi va haver un augment considerable de població gràcies a l'arribada d'un nombre important de persones originàries de la resta de l'estat espanyol, Andalusia, Extremadura i Castella majoritàriament (veure taula 5). Al 1981 s'arriba als 40.000 habitants. Aquesta nova població va anar configurant un model de ciutat lligada a la seva indústria i al nou territori. Fruit d'aquest increment demogràfic i d'una nova configuració econòmica, el municipi va viure un segon procés d'industrialització que marca definitivament la vida del poble: Viladecans passa de poble basat en l'agricultura a ciutat industrial.

Als anys 80 i 90 a Viladecans, tot i mantenir el seu caràcter industrial, va guanyant terreny la dedicació als serveis.

Taula 5. Lloc de naixement de la població per Comunitats Autònomes

	1991	%	1996	%	2001	%	2004	%	2005	%
Catalunya	26.603	55,09	30.947	58,13	34.617	60,90	36.479	60,76	37.010	60,63
Andalusia	11.900	24,64	11.924	22,40	11.307	19,89	11.042	18,39	10.869	17,81
Extremadura	1.875	3,88	1.984	3,73	1.880	3,31	1.860	3,10	1.826	2,99
Castella-La M.	1.812	3,75	1.797	3,38	1.699	2,99	1.679	2,80	1.646	2,70
Castella-Lleó	1.250	2,59	1.335	2,51	1.291	2,27	1.295	2,16	1.304	2,14
Aragó	1.066	2,21	982	1,84	940	1,65	928	1,55	906	1,48
Galícia	643	1,33	688	1,29	707	1,24	739	1,23	732	1,20
País Valencià	813	1,68	742	1,39	681	1,20	672	1,12	651	1,07
Resta CCAA	1.526	3,16	1.537	2,89	1.517	2,67	1.526	2,54	1.551	2,54
Estrangers	806	1,67	1.299	2,44	2.202	3,87	3.813	6,35	4.548	7,45
TOTAL CCAA*	20.885	43,25	20.989	39,43	20.022	35,22	19.741	32,88	19.485	31,92
TOTAL MUNICIPI	48.294	100	53.235	100	56.841	100	60.033	100	61.043	100

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

* No inclosa Catalunya

Paral·lelament, un dels factors característics de Viladecans és haver estat terra d'acollida de les primeres generacions de treballadors marroquins que varen arribar a Catalunya. La indústria i la facilitat d'accés a la vivenda varen fer de Viladecans una localitat en la que ràpidament s'hi varen instal·lar. Això ha comportat que, avui en dia, la ciutat compti amb una tercera generació amb resultats d'integració força satisfactoris pel conjunt de la societat viladecanenca. Recentment, i seguint amb la tònica general de la societat catalana, la ciutat ha

acollit un nombre important de ciutadanes i ciutadans d'altres països atrets igualment per l'oportunitat de feina i de vivenda. Actualment Viladecans compte amb 4.776 persones nascudes a altres països, un 7,6 % de la població. Entre les que destaquen persones originàries del Marroc, Equador o Colòmbia per citar els països més representats fins arribar a 79 països (veure taula 6). Com acostuma a passar, els desequilibris de gènere és força accentuat i depèn en gran mesura dels costums socials dels països d'origen i de les demandes laborals de la nostra societat.

Aquesta arribada de persones d'altres països pot comportar un nou impuls rejuvenidor de la població, en la línia d'altres localitats d'acollida. Un 43% de la població immigrada té entre 25 i 39 anys. Un 28% té menys de 25 anys i tant sols un 29% sobrepassa els 40 anys. De manera general, la ciutadania de Viladecans sent amb orgull la seva capacitat d'acollir i integrar les noves comunitats.

Taula 6. Població immigrada per principals països d'origen (2005)

	Homes	Dones	Total	% estrangers
Marroc	1.334	757	2.091	43,8 %
Equador	144	177	321	6,7 %
Colòmbia	134	177	311	6,5 %
Argentina	117	120	237	5,0 %
Romania	106	102	208	4,4 %
Itàlia	107	79	186	3,9 %
Uruguai	83	83	166	3,5 %
Xina	60	68	128	2,7 %
Perú	49	72	121	2,5 %
Xile	56	49	105	2,2 %
Resta de països	469	433	902	18,9 %
TOTAL	2.659	2.117	4.776	100,00 %

Font: Ajuntament de Viladecans

La distribució d'aquesta població immigrada es fa bastant desigual en els diferents barris censals de la ciutat.

Nivell d'instrucció i coneixement del català

En general, els indicadors socials són més baixos en relació a altres municipis homòlegs i a les mitjanes comarcals i nacionals. A falta de dades més actuals, de les que es disposa es dedueix que Viladecans està encara lluny dels estàndards comarcals i nacionals. Això marca un condicionant i, alhora, un repte per a les polítiques culturals de futur. El nivell d'instrucció de la població, tot i haver millorat amb els anys, tant en valors absoluts com relatius, no arriba als valors dels territoris de referència (veure taules 7 i 8). Tot i que cal estudiar les xifres amb detall, les institucions responsables indiquen que el fracàs escolar

assoleix valors molt elevats, al voltant del 30%, una dada preocupant a tots els nivells i per les polítiques culturals en particular.

Taula 7. Nivell d'instrucció. Recomptes de la població major de 10 anys

Viladecans	1991		1996		2001		2005	
	Núm.	%	núm.	%	núm.	%	núm.	%
No sap llegir/escriure	1.367	2,83	1.179	2,21	1.709	3,01	1.516	2,88
Sense estudis	9.541	19,76	8.714	16,37	7.003	12,32	8.599	16,34
ESO, EGB 1 ^a etapa	9.541	19,76	16.911	31,77	12.355	21,74	16.279	30,93
ESO, EGB 2 ^a etapa	10.421	21,58	8.161	15,33	14.336	25,22	9.947	18,90
FP 1er grau	2.338	4,84	4.158	7,81	3.814	6,71	4.255	8,08
FP 2n grau	1.235	2,56	2.580	4,85	3.304	5,81	3.715	7,06
BUP i COU	1.235	2,56	3.666	6,89	4.294	7,55	4.606	8,75
Títol mitjà	657	1,36	1.373	2,58	2.150	3,78	2.029	3,85
Títol superior	489	1,01	801	1,50	1.574	2,77	1.688	3,21
Total població	48.294	87,50	53.235	89,31	56.841	88,91	52.634	88,91

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Dades 2005: Ajuntament, comptant la població de

Taula 8. Comparació nivell d'instrucció. Població major de 10 anys (%)

2001	Viladecans	Baix Llobregat	Catalunya
No sap llegir/escriure	3,01	2,58	2,05
Sense estudis	12,32	11,72	10,35
ESO, EGB 1 ^a etapa	21,74	22,60	23,66
ESO, EGB 2 ^a etapa	25,22	23,61	23,07
FP 1er grau	6,71	5,89	4,88
FP 2n grau	5,81	5,68	4,74
BUP i COU	7,55	9,18	9,93
Títol mitjà	3,78	4,83	5,54
Títol superior	2,77	4,53	6,01
TOTAL	88,91	90,64	90,25

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

El coneixement del català reflecteix la mateixa tendència que pel nivell d'instrucció acadèmica (veure taula 9). Les fortes migracions tant espanyoles com internacionals, han condicionat el coneixement i domini de la nostra llengua. En tot cas destaca els elevats índex d'ús del català en relació als de la comarca. La ciutat està força per sobre en aquest domini lingüístic. Es suposa que amb dades més recents, no disponibles actualment, els valors de coneixement del català s'incrementen a Viladecans.

Taula 9. Coneixement del català. Població de 2 anys i més (2001)

	Viladecans		Baix Llobregat		Catalunya	
	núm.	%	núm.	%	núm.	%
L'entén	50.488	88,82	621.384	77,77	5.837.874	92,03
El sap parlar	33.161	58,34	442.487	55,38	4.602.611	72,56
El sap llegir	35.178	61,89	456.488	57,13	4.590.483	72,37
L'escriu	21.786	38,33	291.327	36,46	3.077.044	48,51
No l'entén	4.779	8,41	51.172	6,40	338.877	5,34

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Mobilitat de la població

Viladecans segueix essent una ciutat de la qual marxa molta gent a treballar a fora, més que no en queda a la ciutat o venen de fora, tot i l'existència de la fàbrica Roca i altres importants indústries al municipi (veure taula 10). A més, darrerament, aquesta tendència ha augmentat, segurament, degut, a la instal·lació a la ciutat de nova població metropolitana que segueix treballant a altres municipis. A nivell de la mobilitat per raons d'estudi, la tendència es manté: més gent marxa a fora que no pas en venen. Encara que, sembla ser que la diferència s'escurça amb els anys.

Taula 10. Mobilitat de població

Per motiu de treball	1991	1996	2001
Desplaçaments a dins	5.993	5.861	8.043
Desplaçaments a fora	11.077	13.636	18.556
Desplaçaments des de fora	4.403	5.323	6.565
Total generats	17.070	19.497	26.599
Total atrets	10.396	11.184	14.608
Diferència atrets/generats	-6.674	-8.313	-11.991

Per motiu d'estudi	1991	1996	2001
Desplaçaments a dins	10.248	8.667	1.227
Desplaçaments a fora	1.878	2.574	1.423
Desplaçaments des de fora	347	535	249
Total generats	12.126	11.241	2.650
Total atrets	10.595	9.202	1.476
Diferència atrets/generats	-1.531	-2.039	-1.174

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Ocupació de la població per sectors d'activitat

En valor relatiu, la població segueix treballant molt en la indústria i la construcció. Tot i així, la gent ocupada en els serveis no només és la més destacada, sinó que es suposa que seguirà creixent en el futur (veure taula 11).

Taula 11. Nombre de persones ocupades per grans sectors d'activitats

Viladecans	1991		1996		2001	
	núm.	%	núm.	%	núm.	%
Agricultura	310	1,82	296	1,52	262	0,98
Indústria	7.077	41,46	7.140	36,62	7.114	26,75
Construcció	2.188	12,82	2.037	10,45	3.651	13,73
Serveis	7.495	43,91	10.024	51,41	15.572	58,54
TOTAL	17.070	100	19.497	100	26.599	100

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Nivell de renda

El nivell de renda mig de Viladecans és equiparable al d'altres municipis de característiques similars de l'entorn metropolità de Barcelona (Veure taula 12).

Taula 12. Nivell de renda* (2004 - 2006)

	Població 2006	Renda 2004
Manresa	71.772	13.498,88
Prat de Llobregat, El	63.069	10.174,71
Viladecans	61.168	10.780,45
Castelldefels	58.663	14.425,40
Mollet del Vallès	51.713	10.399,14
Esplugues de Llobregat	46.808	12.396,88
Gavà	44.531	11.661,54
Sant Feliu de Llobregat	42.486	11.328,57

Font: Diputació de Barcelona

* Renda familiar bruta disponible (2004), euros per habitant.

1.2 La societat, les vivències i les percepcions

En aquests moments la ciutat està vivint una etapa de creixement i vitalitat. S'està fent el canvi de ciutat industrial a ciutat de serveis. Així Viladecans pot rebre, amb tota seguretat, el nom de ciutat pel número de serveis que es comencen a oferir i no només pel número d'habitants que té. Els canvis de millora urbanística, el creixement demogràfic i la millora dels serveis i equipaments fan que gran part de la ciutadania visqui Viladecans com una ciutat renovada i moderna. Això es nota tant al centre com als barris que s'estan remodelant per dotar-los més qualitat de vida.

Territorialment hi ha un centre històric reduït i molt centrat en la població que històricament ha configurat la societat rural viladecanenca. Al seu voltant a partir dels anys 60 i 70 del segle passat es varen crear un conjunt de barris que va acollir la població que anava arribant. Així es veu que el centre de Viladecans està molt definit per unes cases, uns carrers i unes famílies autòctones al municipi. Per altra banda també està molt definit el barri on va anar a viure la immigració dels anys 60. Actualment les zones de creixement estan més a la perifèria o van ocupant espais intersticials del teixit urbà existent. L'última àrea de creixement es dona en el sector sud, camí de l'estació de tren i en el barri de Pla de Llevant amb sengles plans urbanístics ja aprovats i en marxa.

La distribució territorial actual és viscuda amb una certa sensació de desequilibri entre el centre i la resta de la ciutat. Com a contrapunt, la ciutat ha creat un nou pol cultural Atrium-biblioteca que descentralitza l'espai cultural de la ciutat. Aquest fenomen serà un dels eixos d'aquest document.

Per la seva dimensió de poble fins fa poc o de petita ciutat industrial, no tots els barris disposen d'un nivell homologable d'identitat i reconeixement per part dels seus propis habitants. Així els barris de La Montserratina, Barri de Sales, el Poblat Roca, el Barri Antic, l'Alba-rosa tenen una identitat prou definida. En canvi els barris de nova formació, els seus pobladors no tenen encara aquesta visió interna de barri, malgrat que actualment l'Ajuntament de Viladecans disposa d'un Nomenclàtor oficial de la Toponímia que dona nom oficial als barris, entre ells els nous: Can Palmer, Can Guardiola, la Torre-roja, Campreciós etc;

De manera general la ciutat ha millorat molt i la gent es sent orgullosa de viure-hi. Com en tot procés de millora urbanística, s'ha primat l'adequació de l'espai públic. Ara és l'hora d'acompanyar aquest d'un major desenvolupament cultural. En aquest sentit val a dir que hi ha plena sintonia i sensibilitat tant per part de l'Ajuntament com d'una part important de la ciutadania, atès que es veu que la cultura necessita acompanyar una planificació urbana que queda limitada si sols s'hi inclouen les consideracions econòmiques, socials i ambientals/territorials; sense incloure un quart pilar, la cultura.

Aquesta millora de la percepció de la seva ciutat per part dels seus habitants, es trasllada a una millora de la seva imatge. S'afirma que no només la imatge

és millor ara que fa uns anys sinó que s'ha perdut el recel, quan no vergonya expressada per moltes persones, de dir que era de Viladecans. Aquestes afirmacions no es realitzen respecte de la imatge "cultural" sinó de la imatge de la ciutat en conjunt, en la que la cultura, i l'Atrium molt especialment, hi ha contribuït fortament.

Quan es pregunta en què reposa aquest nou orgull de ser de Viladecans, les respostes no acaben de sustentar-se en gaires elements concrets. Molta gent desconeix prou la seva ciutat, la seva història, la seva gent, etc. com per estructurar una resposta consistent. És més una sensació col·lectiva expressada en els darrers anys.

Un element que convé destacar en l'anàlisi de la realitat sociourbanística i que afecta de ple en la cultura, és la proximitat i bona comunicació de Viladecans amb Barcelona: la ciutat es troba a 25 minuts en tren de la Plaça de Catalunya d'aquesta ciutat. El punt feble és la poca centralitat de l'estació en relació al nucli urbà actual i la poca comoditat en l'accés que existeix.

Des d'un altre enfocament del territori, Viladecans té un important sector del terme no urbanitzat. Aquest patrimoni natural en si ja és un actiu del municipi, fins ara força desconegut però que en els darrers anys s'ha començat a potenciar d'una forma continuada. Pel que fa al tema del patrimoni rural de la ciutat, si bé la ciutat no ha de tenir nostàlgia del passat si que podria ser considerat com un actiu el fet de disposar encara, avui dia, d'una important zona agrícola i aquesta considerar-la en si mateixa "com a espai verd", a banda de poder recuperar algunes de les feines agrícoles com a element tradicional de la ciutat: festa de la sega i el batre, l'elaboració de pallers, la verema i trepitjada del raïm; la visita comentada de la zona agrícola, amb les seves masies i conreus tradicionals, etc.

1.3 El futur

En clau de futur, hi ha perspectives de creixement fins els 75.000 habitants en l'horitzó de l'any 2010, degut al creixement natural de la població i a l'arribada de nous grups en les noves àrees d'urbanització. En aquests nous espais ciutadans en concret s'espera una ocupació per part de gent de la pròpia ciutat i una arribada de residents de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. En canvi, la nova migració extracomunitària ocuparà espais ja existents als barris de la ciutat.

Es pot pensar que aquesta nova arribada de població metropolitana pot veure's acompanyada d'un increment dels nivells educatius i d'inquietuds culturals. A canvi, hi haurà, al menys en uns primers anys, el procés propi d'una ciutat dormitori o residencial: ocupació del territori però sense desenvolupar-hi els hàbits socials, entre altres el culturals. Això té un risc: la possible fractura que es pot crear entre la població d'arribada més recent i la ja resident a la localitat.

La població arribada d'altres països és molt heterogènia entre ella. Aquells sectors amb hàbits socials, lingüístics i culturals s'incorporarà més ràpidament a la societat viladecanenca i es confondrà més fàcilment amb la població local. Aquells qui n'estiguin més distants seguiran un procés més lent que pot requerir de diverses generacions. En general les seves inquietuds diferiran més de les compartides pels habitants d'avui.

Cal buscar fórmules per a què la població nova, tota ella, s'incorpori a la dinàmica local i els vilatans actuals s'enriqueixin amb una nova cultura que els arriba de fora.

Per evitar que el creixement urbanístic de la ciutat pugui ser viscut per una part de la població com una dificultat de la comunicació entre les persones, entitats o barris es veu necessari crear capital social i capital cultural als nous espais urbans per evitar el risc de tenir aquests espais buits de vida social i cultural.

Un tret diferencial del nou fenomen migratori metropolità és que la gent que va venir a Viladecans durant els anys 60 y 70 ho va fer perquè no podien anar enlloc més, per tant no eren ells qui elegien la ciutat. Actualment la gent que ve, com per exemple la població d'entre 30 i 40 anys, ha triat viure a Viladecans, hi ha estat abans, estudia els serveis de la ciutat, les condicions i acaba prenent la decisió.

La població que prové d'altres països segueix més fidelment els patrons de la immigració arribada als anys 60 i 70 del segle passat de diferents punts de l'Estat espanyol. Desconeix més la ciutat, els seus costums i els seus serveis. La integració en la dinàmica quotidiana requereix de temps i de més esforços per part de tothom.

Amb el temps, la societat viladecanenca augmentarà en l'heterogeneïtat de la seva composició social (origen, nacionalitats, costums, religions, idiomes parlats, etc.) en contraposició a un model més homogeni conformat per la immigració espanyola del segle passat. També incrementarà el nivell formatiu degut tant a la millora natural endògena com a la millor preparació de una part important dels nous veïns i noves veïnes.

Conseqüentment per les mateixes raons, el nivell d'inquietuds i preparació cultural augmentarà. La gent serà més demandant d'activitat cultural en nombre i en qualitat. Però creixerà també la voluntat del consum sobre el de la participació, més lligada a la història viscuda i al territori sentit. Costarà més la implicació del nou veïnat en les entitats tradicionals o la creació de noves, més enllà de les associacions per defensar els interessos dels seus barris. Gran part del consum cultural d'aquesta nova població es seguirà desenvolupant a Barcelona durant un temps. Posteriorment aniran descobrint les facilitats i oportunitats que els genera Viladecans i es guanyarà en equilibri entre ambdós ofertes.

El parc d'equipaments culturals de Viladecans anirà creixent en quantitat i en qualitat. Actualment, una de les apostes de futur és el futur Parc d'activitats Bitàgora que, entre altres equipaments de tipus administratiu, social, educatiu i econòmic, allotjarà un auditori, una biblioteca i un centre cívic.

1.4 El consum cultural

Pel que fa als hàbits culturals de la població de Viladecans, es disposa del Demoscerc¹. Els seus resultats han estat abastament emprats tot al llarg d'aquest document. En ell es veu que el consum cultural a Viladecans està en alça però l'observació dels resultats principals i dels diferents grups d'indicadors permet dibuixar un perfil molt particular per a Viladecans. Les dades es presenten polaritzades. Per un cantó hi ha dades de molta participació a biblioteca, teatre, dansa, però en canvi, altres indicadors com són la freqüentació de centres cívics, consum de música i visites a museus actuen com a contrapès a aquesta tendència ja que registren valors molt baixos. Per tant es detecta una certa polarització entre activitats, que es reproduïx també a nivell de subgrups: així per exemple en l'índex de proximitat, es combina amb una molt alta posició en biblioteques amb una de molt baixa en centres cívics. La primera conclusió clara és la manca en centres de proximitat i la bona salut de la biblioteca pública. També es determina clarament la diferència entre l'assistència al teatre propi (molt alta) o l'assistència a museus (baixa) perquè la ciutat no disposa de museu municipal.

Els resultats de la consulta entre els ciutadans de Viladecans sobre els llocs de realització de les seves pràctiques culturals reproduïx la polarització apuntada en el comentari general, és a dir, s'observen pautes poc regulars. Així, mentre que algunes activitats, com l'assistència a espectacles de teatre o dansa o a la biblioteca es fan majoritàriament al propi municipi, n'hi ha d'altres, com la visita de museus o l'assistència a concerts, per les quals la tendència habitual és desplaçar-se a Barcelona. Cal remarcar la molt elevada capacitat de retenció en activitats escèniques, que constitueix un fet únic en el context metropolità. Sense cap mena de dubte l'efecte de l'Atrium és el que facilita aquests índex tant elevats en assistència a teatre al propi municipi tot i trobar-se tant a prop de Barcelona. Realment el teatre-auditori Atrium té una visibilitat clara dins la política cultural municipal i també apareix dintre d'un context metropolità com un centre de referència en la programació d'arts escèniques i música.

Dit d'una altra manera, quan es disposa d'equipaments de qualitat amb una oferta de serveis i una programació de qualitat, el seu ús per part de la població creix espectacularment. La biblioteca i l'Atrium en són uns bons exemples.

¹ DEMOSCERC, estudi sobre els hàbits culturals de la ciutadania efectuat pel Centre d'Estudis i Recursos Culturals de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona en col·laboració amb 17 municipis de la província de més de 50.000 habitants, entre els que es troba Viladecans

Pel que fa al consum cultural des d'una perspectiva de gènere, s'observa un lleu predomini masculí en gairebé totes les activitats. Aquesta diferència, tot i que poc significativa, vindria a matisar la percepció estesa que, en determinades activitats culturals, hi ha un clar predomini de les dones.

Pel que fa al component d'edat, s'estableix una relació inversa entre edat i pràctica cultural, la qual cosa suposa un clar predomini dels grups d'edat més joves en pràcticament totes les activitats. Això suposa de nou posar en qüestió la percepció força estesa de l'escassa presència de joves en les activitats culturals. La mitjana d'assistència al conjunt d'aquestes activitats és del 40,8% per al grup de 15 a 24 anys, i es redueix fins al 20,4% als majors de 65 anys.

L'únic àmbit d'activitat on es produeix un comportament invers és en el centres cívics, on hi ha un predomini dels majors de 55 anys, fet que en part s'ha d'atribuir al fet que la xarxa de casals d'avis és l'única que està estructurada entre la de centres de proximitat.

Finalment, pel que fa als estudis, el nivell resulta el factor més determinant per interpretar l'accés diferencial a la cultura. En aquest cas, es confirma de forma evident i diàfana aquesta relació. Es produeix un salt important i consecutiu entre cadascun dels grups que, acumulat, suposa una gran diferència entre les persones sense estudis, en un extrem i les que tenen formació superior, en l'altre. Si es mira la mitjana d'assistència per al conjunt d'activitats culturals, aquesta baixa a 12,3% per les persones sense estudis finalitzats i puja a 42,1% per les persones que declaren tenir estudis universitaris.

Un altre característica és la constatació que, en termes generals, el component ocasional o fins i tot excepcional predomina per sobre la regularitat o l'assiduitat en la majoria d'aquestes pràctiques. Entre les activitats que comporten desplaçament fora de la llar, l'assistència al cinema és l'activitat que obté un percentatge més elevat d'assiduitat (el 45% dels entrevistats afirma haver-hi anat com a mínim tres o quatre vegades el darrer any), molt per sobre d'activitats més o menys properes com el teatre o els concerts de música que es situen al voltant de l'11%. Però aquestes xifres encara es redueixen més quan es tracta d'activitats com les visites a museus (7,2%) o exposicions (4,8%).

En aquest capítol les biblioteques mereixen un punt i a part, atès que un 22% de les persones enquestades afirma haver-hi anat amb una periodicitat mensual, amb el que obtindrien un alt nivell d'assiduitat.

Com a la majoria dels municipis de la província de Barcelona, els hàbits de consum cultural de les ciutadanes i els ciutadans de Viladecans es situen en paràmetres similars en la majoria de pràctiques i activitats, però en algun d'aquests àmbits es detecten comportaments més o menys particulars que poden respondre a les condicions locals o reflectir dinàmiques específiques de cada municipi.

El creuament de dades ens dona que el perfil tipus de la persona més activa culturalment correspon a una dona entre 15 i 24 anys amb formació universitària. Per contra, en l'altre extrem, és a dir amb els nivells més baixos d'activitat cultural el perfil tipus correspondria a dona, sense estudis de més de 65 anys, essent aquest factor menys rellevant que l'anterior.

A nivell d'hàbits culturals específicament juvenils, des del Departament de Joventut es constata una tendència al consum passiu. Els joves són demandants de propostes ja elaborades que no els impliqui responsabilitats o implicacions en la iniciativa de proposar, programar, gestionar i dur a terme activitats de caire cultural o altre. Això pot afectar les tendències futures en quant al moviment associatiu cultural de Viladecans.

2 - ELS AGENTS SOCIALS

2.1 El moviment associatiu

A Viladecans la població té la consideració de constituir i gaudir d'un moviment associatiu molt nombrós i actiu. En una anàlisi més detallada, aquesta percepció es desdibuixa una mica (veure taules 13, 14 i 15). Tot i que les dades són de 2002 i que els registres de la Generalitat inclouen moltes entitats avui desaparegudes, les xifres serveixen, com a mínim, per fer les degudes comparacions. Segurament la conclusió que se'n pot extraure és que si bé el nombre d'entitats és baix en relació a altres realitats municipals, el seu impacte efectiu sobre la població i el dinamisme cultural que generen és més elevat a Viladecans. A més, el percentatge d'entitats culturals és important.

Taula 13. Entitats a Viladecans, municipis de referència, comarca i Barcelona (2007)

Entitats de caràcter general	Número	Entitats / 1000 habitants
Viladecans	203	3,32
Mitjana municipis de referència	250,29	4,62
Baix Llobregat	3.371	4,39
Barcelona	30.095	5,67

Font: Guia d'Entitats del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya (2007)

Taula 14. Entitats culturals a Viladecans, municipis de referència, comarca i Barcelona (2007)

Entitats culturals	Número	%	Entitats cult. / 1000 hab.
Viladecans	80	39,41	1,31
Mitjana municipis de referència	108,57	43,38	2,01
Baix Llobregat	1.342	39,81	1,75
Barcelona	11.952	39,71	2,25

Font: Guia d'Entitats del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya (2007)

Taula 15. Distribució de les entitats segons tipus (2006)

Tipus entitat	nombre	% respecte el total
Ajuda mútua i defensa	11	6,47%
Cooperació	8	4,71%
Cultura	37	21,76%
Educació	24	14,12%
Empresarials	7	4,12%
Esports	42	24,71%
Joventut	19	11,18%
Gent gran	5	2,94%
Sindicals	1	0,59%
Medi ambient	1	0,59%
Territorials	15	8,82%
TOTAL	170	100,00%

Font: Ajuntament de Viladecans

Com a reflex de l'evolució del municipi en el temps, el moviment associatiu consta d'entitats més tradicionals i d'arrel catalana, ubicades sobretot al centre de la ciutat (Centre cultural Sant Joan i l'Agrupació Mossèn Cinto, La Hispanitat, 5 corals, ...) i altres de la cultura de les comunitats espanyoles als barris receptors d'aquesta migració al segle passat (Peña Bética, Sierra Norte, Raíces de Andalucía, Casa de Aragón, ...). Altres entitats com els Diablos o l'Associació de Balls de Saló tenen una presència més homogènia en el sí de la ciutat i la seva població. És manifesta la presència de totes elles en equipaments i serveis de la ciutat, constituint una part important del dinamisme cultural de Viladecans. Comença a haver-hi un incipient associacionisme de la nova immigració internacional.

Poques entitats disposen de locals propis per a la celebració d'activitats culturals. El Centre cultural Sant Joan destaca pel seu teatre de 350 butaques. La majoria d'entitats han de buscar el seu espai en els locals municipals destinats a aixopugar associacions i col·lectius culturals, l'anomenat Auditori Pablo Picasso en particular.

Una part destacada de les entitats pateix els mals habituals del moviment associatiu urbà modern: atomització de les entitats, falta de seguiment per part de la població, dificultats en el relleu generacional, manca de locals i recursos econòmics, desenaix amb les dinàmiques socials i culturals més contemporànies, etc.

Alhora, la relació entre entitats sol ser baixa a nivell de coordinació com a moviment, cooperació en les activitats, intercanvi d'informació i recursos, etc. Hi ha un marcat individualisme de les entitats, que fa que mirin pels interessos propis, que poden arribar a ser excloents. De fet, que hi hagi moltes entitats sovint no implica més dinàmica social o cultural.

Pel que fa a la participació, hi ha una mena de buit generacional que es manifesta en dos tall: dels 15 als 20 i dels 30 al 40. El primer cas s'explica pels nous hàbits de gaudi social i cultural i el segon pot estar relacionat amb les dificultats per compaginar la vida laboral, familiar a més de la cultural.

Les entitats manifesten problemes de comunicació, tant entre elles, com a l'hora d'arribar a la gent. Malgrat els esforços que fan per aportar propostes interessants al conjunt de la ciutadania, no sempre aquests es veuen reconeguts.

En alguns casos, costa fer visible la presència ciutadana d'alguns col·lectius associats culturalment: gitanos, nous immigrants, joves, etc.

2.2 L'Ajuntament i la seva política cultural

L'Ajuntament és, de llarg, l'agent més actiu en la dinàmica cultural de Viladecans. La seva presència destaca en els serveis, programes i equipaments

culturals de la ciutat. Tot i l'esforç econòmic durant els anys 2001, 2002 i 2003 degut als costos d'inversió de l'Atrium, els pressupostos de cultura pel funcionament ordinari han estat sempre per sota dels ajuntaments de referència² (veure taules 16 i 17). Val a dir que el criteri seguit pel Servei d'Informació Econòmica Municipal de la Diputació de Barcelona sobre els pressupostos de cultura abasta tot allò que fa referència a difusió i promoció de la cultura i no contempla les inversions ni el personal. En tot cas resulten molt útils a l'hora de fer una comparació entre municipis. Segons altres sistemes de càlcul dels pressupostos, no tan restrictius (contemplen altres criteris: inversions i les aportacions Atrium, etc.), la despesa municipal surt més elevada però sempre per sota de la mitjana dels municipis de referència.

Taula 16. Pressupost municipal de cultura sobre el total de l'Ajuntament (€ euros)

Any	Pressupost cultura	Pressupost ajuntament*	% cultura
2005	1.782.507,00	47.390.000,00	3,76%
2006	1.830.155,22	51.320.000,00	3,57%
2007	1.954.872,78	60.540.000,00	3,23%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament

*Pressupost inicial

Taula 17. Comparació pressupostos de cultura. Municipis de referència

Total cultura	1999	2001	2003	2005
Viladecans	770.928	803.924	878.063	947.418
Mitjana cultura mun. ref.	2.000.660	1.847.110	1.654.200	1.530.859

% cultura	1999	2001	2003	2005
Viladecans	2,28 %	1,99 %	1,69 %	2,04 %
Mitjana % cultura mun. ref.	5,31 %	5,02 %	3,54 %	3,46 %

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del SIEM (Servei d'Informació Econòmica Municipal) de la Diputació de Barcelona

Al marge dels pressupostos, de manera general, l'Ajuntament ha prioritzat les polítiques de difusió de les arts sobre les de reforç del patrimoni local. En aquest sentit Viladecans ha fet un gran esforç, sobretot d'inversió econòmica, en equipaments com l'Atrium o la biblioteca, ajudant a crear un nou pol de centralitat cultural: el Torrent de Ballester.

La programació d'estiu de tots els departaments de l'Àrea de Serveis Personals s'unifica en una publicació conjunta anomenada "Viu l'Estiu a Viladecans", que s'encarta al butlletí municipal del mes de maig i s'embustia a tota la ciutat.

A nivell territorial, tot i els esforços realitzats en descentralitzar una part important de l'activitat cultural, la percepció de la població acostuma a ser la d'una acció cultural molt basada en els carrers del centre de la ciutat.

² Dades de referència dels municipis Manresa, El Prat de Llobregat, Castelldefels, Mollet del Vallès, Esplugues de Llobregat, Gavà i Sant Feliu de Llobregat.

L'Ajuntament de Viladecans estableix una relació de suport a les iniciatives ciutadanes amb una línia de subvencions i convenis amb pràcticament totes les entitats que ho sol·liciten. A una part important d'aquestes, a més, l'Ajuntament els cedeix un espai per a la seva seu administrativa i els fa una aportació econòmica anual. L'Ajuntament acaba d'actualitzar el registre d'entitats ciutadanes i ha publicat una guia d'entitats que s'actualitza anualment.

Hi ha la voluntat de crear un Centre d'art com a equipament de formació en les arts. Aquest projecte abastaria de manera força transversal i interconnectada gran part dels sectors artístics.

Viladecans ha optat per adoptar un sistema de gestió delegada en associacions i empreses per a certs serveis culturals municipals. L'exemple clar és el Casal d'Associacions situat a l'Auditori Pablo Picasso. Projecte gestionat per l'empresa Entorn sccl i que aglutina els serveis d'assessorament i seguiment adreçats a les entitats del casal i de tota la ciutat.

La vinculació amb altres àrees municipals és desigual. Existeix una forta compenetració amb el Departament de Joventut tant per les trajectòries personals dels professionals del Departament de Cultura com per la proximitat en les seves propostes.

Des del Departament de Joventut s'ha vingut treballant en el concepte de "cultura juvenil" que vol sobrepassar els debats sobre l'alta o la baixa cultura i pretén establir un model d'intervenció amb aquesta franja d'edat. Així, aspectes de la cultura que interessin més específicament els joves com el suport a la creació artística, la incidència de la tecnologia en la cultura, el desenvolupament de propostes formatives en les arts o el caràcter festiu de la difusió, interessin particularment a aquest departament. A aquest efecte es promou "@tic", un espai d'accés a les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) en els espais juvenils, els punts d'informació per a joves o la incorporació a la "Red de espacios de creación juvenil" participat per l'Injuve i la Generalitat de Catalunya.

La principal aportació cultural de la política en matèria juvenil de l'Ajuntament passa pel Festival Vitamina, com aportació juvenil a la Festa Major i que durant 4 dies reforça els joves creadors de Viladecans i d'arreu en el sector de la música, sobretot electrònica. Durant l'any hi ha altres propostes amb un marcat caràcter cultural: el Concurs literari de relat breu que ja va per la seva vintena edició, el Certamen de cantautors que assoleix enguany la vint-i-unena convocatòria, el Concurs de curt metratge que porta 4 anys fent-se i Urbanart centrat en la cultura urbana de carrer amb monopatí, bike, hip-hop, etc.

Tota aquesta iniciativa cultural de caràcter juvenil aporta un gran dinamisme a la ciutat al llarg de tot l'any sense que el Departament de Joventut compti, però, amb equipaments específicament juvenils. A més, l'ús de l'Atrium i de

l'equipament multifuncional Cúbic comporten sovint problemes de disponibilitat per la seva ocupació, sistema de funcionament o altres raons.

Val a dir que tanta dinàmica juvenil municipal no es correspon necessàriament amb un moviment juvenil de caràcter associatiu consolidat a la ciutat. Existeix, això sí gent jove que fa teatre, música o dansa però no estan constituïts en organitzacions que puguin servir d'interlocució per a l'Ajuntament.

Des del programa Vitamina es veu que hi ha gent que fa moltes coses però que no troba llocs on poder ensenyar els seus projectes. El resultat és que van a buscar altres circuits. Hi ha una necessitat general de reforçar els projectes de la gent amb propostes creatives.

En la relació del Departament de Cultura amb els d'educació, dona, promoció econòmica, cooperació i solidaritat i altres no existeix aquesta mateixa fluïdesa. Alguns d'aquests departaments tenen elaborats plans estratègics específics que en un moment donat poden interactuar amb el Pla d'acció cultural.

2.3 El sector privat

El sector privat dedicat a la cultura té una presència molt limitada a Viladecans. Es poden comptar algunes iniciatives tals com la llibreria "Els Nou rals", l'escola de música "Big Band" i els bars musicals la Bodegueta, Dada, El Café Central, el Quattro i @de+café.

L'element més destacable del sector cultural privat és la proliferació d'estudis de disseny que en alguns casos es configuren com a petites galeries d'art. És el cas de l'estudi Bel & Bel, l'Estudi La Pinza, l'Estudi Carol Tomàs, l'empresa 1000agritos i el dissenyador Rober Pallàs.

Les entitats d'estalvi i crèdit, ja sigui sota la forma de caixes o de bancs estan totalment absents de la vida cultural local. No hi aporten res.

2.4 Els espais d'interrelació: el cas del Consell de cultura

Amb la voluntat de reforçar el vessant participatiu en la política cultural, s'acaba de crear el Consell de Cultura de Viladecans que esdevindrà un òrgan consultiu creat a l'empara del reglament de participació ciutadana aprovat en ple municipal el 19 de desembre de 2002.

Les funcions del Consell de Cultura són vetllar i fer propostes d'actuació en l'àmbit de la política cultural de l'Ajuntament de Viladecans. Tal com assenyala el Reglament de participació ciutadana en l'article 40 sobre les funcions dels consells sectorials, es determina que són òrgans consultius. Poden fer propostes, informes, consultes i suggeriments en temes relacionats amb l'àmbit sectorial del que es tracti.

Els objectius específics del Consell de Cultura són:

- Vetllar i assessorar les polítiques culturals de l'Ajuntament.
- Elevar informes consultius a la Regidoria de cultura de l'Ajuntament de Viladecans en qualsevol dels àmbits de la política cultural.
- Informar-se sobre el desenvolupament de les festes populars i tradicionals de la nostra ciutat: Cavalcada de reis, Carnestoltes, Dia d'Andalusia, Sant Jordi, Revetlla de Sant Joan, Festa Major d'Estiu i d'Hivern, Diada Nacional de Catalunya, festes de barri, programació de sardanes... i en general les programacions culturals de les entitats cíviques de la ciutat.
- Rebre informació sobre la programació estable de música, arts escèniques, arts plàstiques i visuals i patrimoni cultural de l'Ajuntament de Viladecans.
- Rebre informació sobre les programacions dels equipaments culturals de la ciutat: biblioteca, centres de proximitat, auditori-teatre Atrium, ca n'Amat i altres.
- Rebre informació sobre projectes culturals de ciutat: festivals Alcarrer i Croma.

Tal com assenyala l'article 41 de l'esmentat reglament de participació ciutadana, es proposa una composició d'un Consell format per 35 persones.

- 10 representants de les entitats culturals inscrites al Registre municipal d'Entitats. Es proposa fer una composició rotatòria del 50% anualment.
- 3 representants de la Federació d'Associacions de Veïns de Viladecans. S'haurien de confirmar anualment.
- 9 representants dels grups polítics representats a l'Ajuntament de Viladecans. Es proposa que sigui una representació ponderada a la representativitat del ple (4 PSC – 2 CiU – 1 PP – 1 IC/EUA – 1 ERC).
- La directora de Serveis de l'Àrea de Serveis Personals.
- 5 persones de prestigi reconegut en l'àmbit cultural: per exemple el cap del departament de Patrimoni Cultural, el gerent de Viladecans Qualitat, s.l.; un/a músic, un/a artista plàstic, un/a actor/actriu, un/a ballarí/na, un/a escriptor/a,...
- 5 ciutadanes i ciutadans a títol individual. Proposats aleatòriament del cens i renovables cada dos anys.
- Presidència: la Tinenta d'alcalde – Presidenta de l'ASP.
- 1 Secretari: el cap del departament de Cultura que actuaria amb veu però sense vot.

Dins de la dinàmica del Consell de Cultura es vol avançar cap a la consolidació de diferents comissions que serveixin com interlocutors davant l'ajuntament i la ciutadania a l'hora de desenvolupar certs projectes culturals: comissions per a la Diada, cicle festiu, cultura tradicional i popular, etc.

3 - ELS SECTORS DE LES ARTS I EL PATRIMONI: PRESÈNCIA I POTENCIAL

De manera general tots els sectors estan mancats de propostes de formació ja sigui en les arts o en el patrimoni. Les poques ofertes existents es concentren en escoles i acadèmies privades o algun taller puntual que pugui organitzar l'Ajuntament. Es detecta aquí un punt de creixement i canvi a Viladecans. En els diferents capítols sectorials es fa una acotació més precisa de cada cas.

A més, hi ha una manca de mitjans per aconseguir passar del terme amateur a la professionalització en la majoria dels sectors artístics.

3.1 Les arts escèniques

És el sector amb més presència a Viladecans sobretot per l'aposta de la ciutat per l'Atrium, equipament per a la difusió de les arts escèniques i la música.

ATRIUM Arts Escèniques de Viladecans és un equipament cultural que programa teatre, música, òpera, dansa, teatre infantil i tota la resta de modalitats escèniques de forma estable durant l'any en dues temporades: d'hivern, que comprèn des de gener fins a juny; i de tardor, des de setembre fins a desembre.

L'equipament disposa de dues sales de representació: Auditori, de format a la italiana, amb un màxim de 825 butaques; i la Sala Petita, de format polivalent, de fins a 260 butaques.

La temporada es conforma bàsicament d'espectacles triats per l'equip de tècnics programadors del teatre i es completa amb propostes provinents de la iniciativa privada..

El teatre forma part de la Xarxa Òpera a Catalunya, que organitza l'Associació d'Amics de l'Òpera de Sabadell i participa del Circuit Municipal d'Espectacles de la Diputació de Barcelona, que gestiona l'Oficina de Difusió Artística.

ATRIUM Arts Escèniques de Viladecans és la seu de la Jove Orquestra Simfònica del Baix Llobregat, conjunt musical d'estudiants de conservatori fins als 25 anys, que per primera vegada formen part d'una orquestra, dirigida pel mestre Josep Ferré.

La gestió de l'equipament es desenvolupa mitjançant l'empresa municipal SPM Viladecans Qualitat s.l., empresa privada de capital públic.

Com a estratègia de consolidació de l'Atrium dins el sector de les arts escèniques una de les apostes fermes és la participació de l'Ajuntament de Viladecans en la producció d'espectacles de la companyia del Teatre Romea. Fins ara destaca la participació en els espectacles "FESTEN (CELEBRACIÓ)",

"PEER GYNT" o "PLATAFORMA", sota la direcció aquests dos últims de Calixte Bieito.

Les fonts principals de finançament són:

- a) Els membres del Cercle d'Amics d'ATRIUM Viladecans, en la seva condició de mecenes d'Honor, d'Or, de Plata i de Bronze.
- b) El taquillatge, per venda d'entrades.
- c) L'Ajuntament de Viladecans, amb la subvenció anual genèrica a l'empresa.
- d) La Generalitat de Catalunya, amb la subvenció anual per a la programació estable d'activitats culturals de caràcter professional en l'àmbit de les arts escèniques i la música i amb les gires d'espectacles i concerts.
- e) La Diputació de Barcelona, amb el programa de suport a les programacions estables professionals i amb la subvenció anual de Xarxa Barcelona Municipis de Qualitat.
- f) Els lloguers de les sales, Auditori i Sala Petita d'ATRIUM Viladecans
- g) Els recursos propis de la gestió de l'empresa SPM Viladecans Qualitat, SL.

Des de l'inici, la gestió d'Atrium Arts Escèniques ha aprofundit en tres objectius:

1 - Aspecte artístic. La programació ha de ser d'alt valor artístic, tant per la qualitat dels actors, dels directors o de l'escenografia, com pel que es vol oferir al públic com a equipament públic.

La programació aposta també per oferir a l'espectador tant les produccions d'èxit comercial com les produccions de companyies independents i els títols i/o les adaptacions que transgredeixen el text inicial, el llibret original o simplement s'expressen amb tècniques no convencionals.

Aquest conjunt que vol donar un sentit a la programació configura un valor afegit a Atrium Arts Escèniques que vol ser transmès al públic, a l'espectador, perquè en valori les iniciatives culturals.

2 - Aspecte econòmic. La programació està dirigida al públic, per aquest motiu es valora la repercussió econòmica en la taquilla, perquè aquest factor repercuteix en les properes programacions.

Si una producció és bona, és innovadora, és original, etc., aquesta producció ha d'aconseguir resultats econòmics que afavoreixin l'empresa i la companyia, per continuar en la línia de programació estable.

3 - Aspecte social. Si es treballa en la tasca de programació de qualitat artística i si es treballa en la línia d'aconseguir resultats econòmics, és evident que s'ha treballat en l'aspecte social: el públic.

El públic és el destinatari inicial i final. Per aquesta raó l'Atrium es proposa dues pràctiques:

- Informar el públic en general de la programació, de les produccions, de la diversitat d'estils artístics.
- Treballar en el descobriment de nous públics interessats en les arts escèniques de teatre i de dansa, en la música, en el circ... Per això, es important vincular el nou públic de les arts escèniques i el producte artístic que li oferim, que sigui adient als seus interessos. Si no és així, crearem una distància entre el públic no habitual del teatre i el mateix equipament.

Després de dues temporades senceres, després de prop de cinquanta mil espectadors des de setembre de 2003, l'equipament vol arribar a l'assoliment de nous espectadors, de nous públics de les arts escèniques per continuar potenciant la difusió cultural a la ciutat.

A més a més l'Ajuntament de Viladecans també disposa de l'espai escènic conegut com a Auditori Pablo Picasso. Un espai que ha quedat petit i obsolet arran de la inauguració de l'Atrium però segueix essent apte per a representacions de petit format o com a espai d'assaig i producció d'espectacles de grups locals. Actualment no disposa de programació pròpia i s'utilitza més com a espai d'assaig per cedir a grups i entitats

El Festival Internacional de Teatre i Animació de Viladecans Al Carrer és un dels moments forts de l'activitat cultural de la ciutat. És molt ben valorat per la gent de la ciutat. Porta ja 17 edicions i pot veure's confrontat a un moment en el que cal prendre decisions si no es vol que s'estanqui. Un nou impuls li permetria afrontar el futur amb més garanties d'èxit. Això pot comportar un increment de pressupost, fet que no es dona de manera significativa des de fa unes quantes edicions. Es pot dir que el seu prestigi ultrapassa els seus esforços pressupostaris. De la mateixa manera, hi ha mancances notables en la programació infantil del festival.

A Viladecans es coneixen uns quants grups de teatre i dansa amateur: Cia. T Atroz, TNT Teatre, C'est La Vie, Cia. de dansa Anthurium, Associació artística TRANS, Dreambox, l'Agrupació Mossèn Cinto Verdaguer,... Aquest darrer és el grup amb més experiència i prestigi ciutadà dins la ciutat. Normalment estrenen les seves obres al Centre Cultural Sant Joan i solen fer produccions a l'Atrium. Cal destacar que totes les entitats culturals que ho han desitjat han fet estrenes i produccions a l'Atrium.

La producció local no sempre es considera prou bé. A partir del festival de teatre al carrer han sortit molts grups de teatre i dansa però no tenen espais. Falten espais de suport per la gent creativa.

Com ja s'ha dit, no hi ha una proposta estable i àmplia de formació en arts escèniques.

Les dades de l'Oficina de Difusió Artística de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona són prou explícites a l'hora de mostrar el fort impacte de les activitats de difusió escènica i, en aquest cas, musical. En aquest sentit, els resultats són altament satisfactoris.

Taula 18. Dades Circuit ODA (Oficina de Difusió Artística) de la Diputació de Barcelona.

2005	Funcions	Assistents	Entrades
Viladecans	79	20.451	17.463
Mitjana municipis referència*	18,83	4.638,83	3.810,67
Mitjana total municipis**	14,77	3.007,26	2.464,43

2005	Funció / 1000 hab.	Assistents / 1000 hab.	Entrades / 1000 hab.
Viladecans	1,33	344,62	294,27
Mitjana Municipis referència	0,32	73,70	60,57
Mitjana total municipis	0,85	117,43	96,51

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ODA (Oficina de Difusió Artística) de la Diputació de Barcelona

* Esplugues de Llobregat no ha programat de manera estable amb la Oficina de Difusió Cultural de la Diputació de Barcelona.

** Van ser 85 els municipis de la província que van participar al Circuit de l'ODA l'any 2005.

3.2 La música

La música disposa del mateix Atrium com espai de concerts pel que les condicions són les mateixes que per les arts escèniques. No obstant, la programació musical municipal que s'hi fa és més modesta. A canvi, l'Ajuntament programa concerts a altres espais de la ciutat i a l'aire lliure en el decurs de festivals i festes de carrer.

Destaca el Croma, festival de músiques ètniques o dites del món que va per la seva 16ª edició, amb gran interès pel públic. Més comercial en els seus inicis, ha anat evolucionant però necessita una reorientació si es vol fer un festival de més nivell.

El Festival "Vitamina", per Festa major, incorpora un nombre important d'activitats musicals. És organitzat pel Departament de Joventut i obté èxits notables de resposta ciutadana. Més modestament, el Certamen cantautors ja esmentat, organitzat també pel mateix departament representa una fita destacada en l'oferta musical de Viladecans.

A Viladecans existeix una quantitat significativa de persones, sobretot joves, que es dediquen a la música, ja sigui de manera individual o en grups ja establerts, que assagen i actuen a diferents locals de la ciutat. Actualment poden fer-ho als bucs d'assaig de l'actual alberg de can Batllori, actualment en fase de reorientació en les seves funcions. Algunes d'aquestes persones també fan de tècnics musicals i molts han de trobar sortida professional fora de la ciutat.

És en la música on el sector privat és més actiu a Viladecans. L'existència de diversos bars que programen, esporàdicament això sí, actuacions sobretot de grups locals. Alguns d'aquests espais són la Bodegueta, Dada, @de+ café, etc.

Les corals de Viladecans, força importants en quant a nombre i activitat, acaben de completar aquest panorama de la música i, en aquest cas, i el cant. Destaquen la coral La Lira, el Cor Som i Serem, el Cor & Cants, la Coral de la Gent Gran i els cors "*rocieros*" de CCRA Sierra Norte i la Peña Bética.

Dins el panorama de la formació, no existeix una escola municipal de música com a tal. Com ja s'ha vist, n'hi ha en el sector privat que fan aquesta funció, algunes d'elles amb força èxit i reconeixement.

3.3 Les arts visuals

Segurament és un dels sectors més desatès a Viladecans. La ciutat compta només amb una sala d'exposicions a la Torre del baró que no reuneix totes les condicions per exposar-hi obres d'art. La humitat i el fred són els principals inconvenients pel públic un cop ja resolt el tema de l'accessibilitat. Les dimensions i el fet de ser l'únic espai comporten dificultats pel programador.

Altres equipaments poden acollir exposicions als seus vestíbuls o en espais més o menys condicionats per a l'ocasió però sense arribar mai a ser un espai expositiu com s'esperaria. En aquest sentit es pot comptar amb la biblioteca i l'hotel d'entitats Auditori Pablo Picasso o, en certes ocasions les exposicions itinere pels instituts, els CAP, etc.

Des de fa una anys i per iniciativa ciutadana d'un grup d'artistes locals s'organitza el Mercat de l'Art.

No existeix una Escola d'art pròpiament dita. Diferents tallers i cursets supleen la manca.

3.4 Les biblioteques i el foment de la lectura

Viladecans disposa d'una sola biblioteca pública. Relativament nova, va ser inaugurada l'any 1999 quan encara no existia l'Atrium i representava una

aposta pel creixement cultural de Viladecans en els límits convencionals de la ciutat.

La biblioteca és moderna, gran i es troba en front de l'Atrium, contribuint a la creació d'un nou espai de centralitat cultural, el Torrent de Ballester on també hi ha els cinemes Lauren.

L'edifici va ser dissenyat exclusivament per a biblioteca. L'estudi arquitectònic encarregat del projecte i execució va ser "Artigues-Sanabria". Va ser obra finalista al premis "FAD" de 1999.

La fita del servei bibliotecari de Viladecans ha estat democratitzar l'accés a la informació. S'ha treballat per assolir els objectius i la missió del *Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública* (1994). Per assolir la fita es va apostar per dues línees de treball fonamentals: el treball transversal i les TIC.

El treball transversal amb diversos departaments ha fet possible la consolidació i integració de la biblioteca al municipi. Cal destacar els següents programes:

- Concurs de novel·la "Delta", realitzat en col·laboració amb els regidories de la Dona i biblioteques del Prat, St. Boi, St. Vicenç dels Horts, Gavà, Castelldefels, St. Joan Despí i St. Just Desvern. L'objectiu del programa és incentivar la creació literària de les dones, amb la dotació econòmica i publicació de l'obra.
- Concurs de poesia "Temps de Primavera" realitzat en col·laboració amb la Regidoria de la Dona.
- Cessió de l'espai de la Sala d'Actes, tant per realitzar exposicions fotogràfiques i de pintura com de conferències amb diversos departaments de l'Ajuntament, escoles, instituts, entitats artistes, escoles d'art, partits i plataformes polítiques, convertint la Biblioteca en un important espai municipal d'exposició i debat.
- Clubs de lectura. L'any 2001 es va crear el Club de lectura de la biblioteca. Paral·lelament sorgeixen clubs de lectura a escoles i instituts als quals es facilita els llibres que necessiten a través del préstec interbibliotecari. L'any 2005 s'inicia el "Club de Lectura Fàcil" adreçat a disminuïts psíquics amb comprensió lectora, realitzat en col·laboració amb ASDIVI (Associació de Disminuïts Físics i Psíquics de Viladecans). És l'únic club de lectura del país adreçat a aquest col·lectiu.
- Aules d'estudi. Aquest és un servei ja consolidat a la ciutat i gestionat per l'Oficina del Pla Jove de l'Ajuntament. S'inicia el servei a la biblioteca a partir de juny de 2004, amb el següent horari: de dilluns a divendres de 20.30h. fins 01.00h.. El curs 2006/07 s'amplia també als caps de setmana de 14.00h fins a 01.00h.

Treballant amb els departaments d'Educació i Serveis Socials, s'han realitzat programes de formació d'usuaris adreçats a alumnes de primària, secundària, adults, tallers ocupacionals, grups "Pirmi", centres oberts i gent gran.

La difusió de les TIC comença l'any 1999, amb la creació del servei d'ofimàtica, amb el suport del departament d'informàtica de l'Ajuntament de Viladecans. L'any 2000 s'oferta l'accés gratuït a Internet amb quatre punts a la sala d'adults i dos a la sala infantil. L'any 2001 s'amplia a cinc punts a la sala d'adults degut a la gran demanda. A la sala infantil s'incorporen dos punts d'accés al servei d'ofimàtica. La col·laboració de la Fundació Viladecans va permetre poder ofertar cursos per facilitar l'accés a Internet durant els cursos 2001/02 i 2002/03. La gran demanda de més punts d'accés a Internet fa que es reconverteixi la petita aula d'estudi en un aula Multimèdia, creant set punts d'accés a Internet amb servei d'ofimàtica. Finalment, el maig de 2004, s'aconsegueix poder ofertar la connexió "WI-FI", rebuda amb gran satisfacció per part dels usuaris. És l'únic equipament municipal que té connexió a Internet sense cables. El mes de gener de 2007 es van connectar 220 usuaris, i al llarg del 2006, 14.368.

Les dues línies de treball han ajudat a difondre els serveis bibliotecaris, facilitar l'accés al coneixement, i això a diferents nivells segons les necessitats de cadascú, per plaer o per formació.

La bona acceptació ciutadana i l'ús de la biblioteca pública demostren que Viladecans necessita més serveis bibliotecaris. L'actual biblioteca té recursos de biblioteca de proximitat i està donant serveis de biblioteca central (veure taules 19, 20 i 21). En la majoria de estàndards que s'acaba tenint en compte, la biblioteca de Viladecans queda per sota. Només en alguns paràmetres com la dotació de fons i de material informàtic, el percentatge de persones inscrites i algun més, la tendència és favorable a la ciutat. Es fa evident la necessitat de disposar-ne d'una altra.

Taula 19. Dades bàsiques i estàndards de la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

Estàndards de la Diputació	Estàndard mòdul C2	Biblioteca Viladecans 2006
Superfície de programa (m²)	3.159	1.580
Personal	12-14	7,50
Equipament informàtic	31	32*
Punts de lectura	194	179*
Fons documental final	37.500-75.000	49.819
Hores de serveis setmanals	45	38,50*

Font: Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

* Dades de 2005

Taula 20. Indicadors de la biblioteca.

Biblioteca de Viladecans	2004	2005	2006
Dades de fons	52.107	47.741	49.819
Ingressos durant l'any (en volums)	9.330	5.473	5.485
Diaris i revistes	234	268	231
Població atesa per la biblioteca	60.033	61.043	61.168
Usuaris amb carnet de biblioteca	16.932	18.590	19.896
% usuaris inscrits sobre població atesa	28 %	30 %	33 %
Dies de servei	282	277	274
Hores de servei	1.771	1.743	1.719
Vistes	162.431	147.947	132.190
Ús del servei de préstec	30.970	29.432	26.960
Ús del servei públic d'accés a Internet	10.951	13.644	15.267
Ús del servei d'ofimàtica		936	1.292
Préstecs	85.043	85.396	78.117
Activitats, publicacions i altres	198	251	187

Font: Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

Taula 21. Indicadors de la lectura pública 2004 i 2005

Indicadors de rendiment	2004		2005	
	Biblioteca Viladecans	Mitjana biblios. C2	Biblioteca Viladecans	Mitjana biblios. C2
Visites per dia de servei	576	629	534	695
Préstecs per dia de servei	302	379	308	469
Accés a internet per dia de servei	39	83	49	70
Visites per habitant	2,71	3,57	2,42	3,76
Préstecs per habitant	1,42	2,29	1,40	2,59
Accés a internet per habitant	0,18	0,43	0,22	0,40
Usuaris inscrits per habitants	28	22	30	30
Percentatge població inscrita	30 %	28 %	32%	30%
Carnets per cada 1000 habitants	40	50	33	50
Usuaris que fan ús d. servei de préstec	37 %	50 %	33%	45%
Préstecs per documents	1,63	2,40	1,79	2,33
Despesa per habitant	6,98	9,77 €	8,56	13,72€
Fons documental per habitant	0,87	0,90	0,78€	1,17
Ordinadors per cada 10.000 habitants	5	5	5	7

Font: Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

Taula 22. Activitats, publicacions i difusió

Biblioteca de Viladecans	2004	2005
Exposicions	17	16
Hores de conte	44	20
Conferències	9	21
Visites escolars	42	44
Visites organitzades	1	1
Audicions i concerts	1	0
Cursos i tallers	18	4
Tertúlies literàries	11	23
Altres activitats	42	30
Guies de lectura	27	20
Programes de ràdio		30
Altres publicacions	2	2
TOTAL	214	211

Font: Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

En el sector privat destaca “Els Nou rals” llibreria que manté una oferta actual i interessant. El seu radi d’acció arriba a Gavà i Castelldefels. Antigament s’hi feien presentacions de llibres per Sant Jordi i altres activitats que giren al voltant del llibre i la lectura.

3.5 El sector audiovisual

Aquest sector es veu representat per dues presències: els cinemes Lauren, de titularitat privada que venen a reforçar, un cop més, el Torrent de Ballester com espai de centralitat cultural i el concurs de curtmetratges.

3.6 El patrimoni

Actualment l’Oficina de Patrimoni Cultural de l’Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona està elaborant el Pla Director de Patrimoni cultural de Viladecans. Aquest Pla aportarà importants propostes de millora per a la gestió del patrimoni a la ciutat.

L’Arxiu

L’Arxiu és la institució encarregada de la custòdia, conservació i difusió del patrimoni documental local. A l’Arxiu de Viladecans es conserven el fons documental de l’Ajuntament de Viladecans però també els fons documentals d’entitats, persones o empreses de la població.

Actualment l’Arxiu és el pol visible de la política patrimonial. És qui fa la divulgació de la història local. L’arxiver assumeix les funcions de Cap de

Patrimoni cultural. Com a tal, interactua amb l'urbanisme municipal sempre que convé, elabora informes quan se li demanen i es responsabilitza de la supervisió de les obres en indrets amb possibles restes arqueològiques.

Com passa sovint, la relació entre ambdues instàncies municipals es basa en la confiança i la bona entesa entre els responsables i professionals, però no està regulada de manera prou satisfactòria. Així, en cas de conflicte, el pes de l'urbanisme seria probablement decisiu i tindria l'última paraula.

L'Arxiu disposa d'un arxiu d'imatges molt important gràcies als bons fotògrafs que ha tingut i té la ciutat. Aquest potencial de Viladecans pot jugar un paper destacat si es sap apostar per ell. En aquest sentit la col·laboració amb l'Agrupació fotogràfica de Viladecans pot representar una simbiosi interessant. L'existència d'aquesta entitat facilita el fet d'anar configurant un arxiu d'imatges de l'esdevenir de la ciutat.

El museu

Viladecans destaca per ser l'únic municipi de més de 50.000 habitants de la província de Barcelona que no té museu. Això porta a un debat ciutadà de si cal fer un museu o es pot definir un altre tipus de política i accions que portin a la conservació i difusió del patrimoni.

Pel que fa a aquesta absència, la seva inexistència es pot veure també com un avantatge. Permet plantejar-se el projecte des de zero, en tots els seus aspectes i condicionants, i evitar la situació d'alguns municipis que disposen d'un museu, però que a vegades topen amb problemes greus de definició de la seva funció i sovint van tirant amb escassos recursos o amb migrada vitalitat.

Al llarg dels dotze darrers anys s'han fet diversos projectes per convertir Ca n'Amat, casa de poble d'uns 1.500m², en museu, però sense gaire èxit fins ara. El Pla Director actualment en fase d'elaboració podrà donar noves respostes.

El patrimoni

Els actius patrimonials arquitectònics més destacats de Viladecans són:

- Vil·la romana a Sales amb resta d'una premsa de vi
- Jaciment arqueològic de les sorres: àrea d'ancoratge de vaixells d'època clàssica
- Torre del Baró que conforma el primer assentament urbà. Actualment acull els Serveis personals de l'Ajuntament.
- Torre-roja, també de l'època feudal
- Ca n'Amat, que obre al públic en horari molt limitat
- Can Modolell
- Cripta i parròquia de Sales de tipus avanguardista

- Ermita romànica de Santa Maria de Sales
- Masies que varen ser importants en el seu moment: Can Sala – Can Menut, Can Ginestar, Can Tries, Ca n'Almirall, Can Roc de les Marines, Cal Francès, etc.
- Altres: Ca la Pilar (casa de Puig i Cadafalch), fusteria d'en Raurich i altres.

Més enllà d'aquest patrimoni construït, Viladecans compta amb un patrimoni immaterial que val la pena tenir en compte. Pel que fa a costums, festes i tradicions, inicialment no s'identifica cap element que sigui singular i prou significatiu per esdevenir senya d'identitat. Sí que sorgeixen elements folklòrics i festius poc o molt recuperats, encara que pel que sembla poc viscuts i sentits com a propis en l'actualitat: el Ball del Patatuf, el Ball de la Tornaboda, la Sopa de l'Olla i altres molt oblidats en la memòria col·lectiva però que podrien ser objecte de recuperació si algú dinamitza la proposta i arrossega a gent interessada.

El paisatge natural del Delta hi ha elements culturals a destacar, com els *valls* o canalets que conduïen l'aigua. En queden uns 40 quilòmetres, dels quals caldria conservar-ne alguna part per mantenir-ne el coneixement. També val la pena tenir en compte el jaciment arqueològic de les sorres, àrea d'ancoratge de vaixells d'època clàssica, situat en l'antiga zona portuària, avui en terra ferma, descoberta arran de l'extracció d'àrids.

Per una altra banda, es parla de la necessitat de tenir en compte la memòria de la gent, en la seva diversitat d'orígens i de vivències, de les experiències de la immigració en les seves diverses onades, de la configuració del Viladecans actual, etc. Aquesta és la força de la memòria local.

Com es pot veure, el municipi no es disposa de vestigis significatius de la presència dels ibers ni dels àrabs si no és en la toponímia.

Viladecans té un Inventari de patrimoni local però no disposa de Catàleg de patrimoni arquitectònic aprovat per l'Ajuntament. Per tant no hi ha una política definida de protecció d'aquest tipus de patrimoni. La competència sobre la catalogació és del Departament de planificació territorial. Actualment s'està proposant de fer un catàleg conjunt entre el departament de Patrimoni Cultural i el departament d'Urbanisme de l'Ajuntament de Viladecans. La proposta, prèvia a redacció i aprovació d'un Catàleg i Pla Especial de Protecció del Patrimoni Cultural, serà l'aprovació d'una relació d'Elements d'Interès Patrimonial de Viladecans que inclourà el patrimoni immoble, patrimoni moble, patrimoni natural, patrimoni documental i patrimoni immaterial.

El departament de Patrimoni Cultural mitjançant l'Arxiu Històric de Viladecans edita anualment publicacions relatives a la història i el patrimoni de la ciutat

Tot plegat, una part de la població manifesta una manca de sensibilitat i de voluntat municipal per protegir i conservar el patrimoni. En el passat ja s'han malmès zones del casc antic, que han perdut el seu caràcter tradicional, i ha estat necessari oposar-se a noves operacions d'enderroc de cases antigues que s'han plantejat.

En conseqüència, pel que fa a les dimensions del treball en el sector del patrimoni, es posa l'èmfasi en la necessitat de protegir i conservar, però es parla menys de la necessitat de promoure la recerca i l'estudi de la pròpia realitat. Sense desenvolupar el coneixement, la tasca de divulgació és sempre limitada i al final reiterativa. I, en tot cas, per una majoria de la població, de tots els elements que configuren la memòria, hi ha consciència sobretot de la necessitat de preservar restes arqueològiques i edificis històrics, oblidant sovint molts altres elements: conjunts urbans, paisatges, patrimoni industrial, festes i tradicions (velles i noves), la història de la configuració de la ciutat actual, etc.

No existeixen estructures socials d'estudi i de divulgació del propi passat i del patrimoni local. Sí que hi ha un col·lectiu, Grup Tres Torres, que fa una tasca activa de conscienciació i de reivindicació a l'entorn del patrimoni. També s'acusa la manca de professionals i estudiosos que orientin les seves recerques a l'entorn dels temes locals. No es disposa de beques o borses d'estudis, ni de publicacions, que incentivin i estimulin aquestes tasques.

Episodis com la colonització de la zona deltaica al s. XIX, les diferents immigracions, el pas de l'agricultura a la indústria i de la vida rural a la urbana, les lluites obreres i veïnals, etc. són factors d'identitat i de cohesió social poc treballats.

Aquí sorgeix el concepte de patrimoni com a fonament de la pròpia identitat i el dubte sobre quina és la identitat de Viladecans. No podem limitar-nos a la nostàlgia pel Viladecans d'economia agrícola i de vida rural i cal evitar la idealització d'un passat de vida pagesa, suposadament idíl·lica i harmònica. Cal conservar i donar a conèixer tota la història de la població, des del passat romà, amb les seves restes arqueològiques, i el Viladecans medieval, amb els seus palaus, fins a les traces de la història més recent, amb les successives onades d'immigració i tot el que han comportat a nivell urbanístic, econòmic, social, cultural, etc. La superposició de tots els estrats, fins al moment actual, configura la identitat del Viladecans real.

3.7 La cultura tradicional i popular

La cultura tradicional i popular està present a Viladecans amb una extensa proposta que segueix bàsicament el cicle festiu al llarg de l'any. De manera general es pot establir el següent calendari:

- Cavalcada de Reis que atrau un gran públic familiar.

- Festa Major d'Hivern, el 20 de gener. Val guanyant importància amb el temps. Una part es fa a l'Atrium.
- Dia d'Andalusia, el 28 de febrer.
- Carnestoltes, una festa important a nivell de les entitats ciutadanes, sobretot a les AMPAS que són les participants majoritàries on molta gent hi dedica força temps i molts esforços. En els darrers anys la cavalcada del Rei de Carnestoltes ha augmentat molt el nivell de participació i decoració de les carrosses. Hi ha una desfilada amb unes 20 carrosses. És una d'aquelles activitats que té un molt alt rendiment entre costos i èxit de participació. El Carnestoltes també inclou el ball tradicional de la Tornaboda que es fa conjuntament amb la veïna població de Gavà i l'enterrament del Rei de Carnestoltes el dimecres de cendra.
- Sant Jordi, 23 d'abril. Fins fa poc la llibreria "Els Nou rals" feia presentacions de llibres. Ha deixat de fer-ho.
- Fira comercial de Sant Isidre i Fira d'entitats.
- Sant Joan, el 23 de juny amb gran participació de les entitats als barris a l'hora de muntar unes 10 fogueres i les seves revetlles. La ciutat rep la flama del Canigó.
- Festa major d'estiu, al voltant del 8 de setembre. És una festa amb gran èxit de participació que respon a una programació popular i convencional pròpia d'una festa d'aquest tipus. El Festival Vitamina aporta una dosi de propostes juvenils.
- Programació de Nadal, sobretot de caire infantil, tant al carrer com a equipaments com l'Atrium. El sector del comerç de la ciutat s'hi implica també.
- D'abril a octubre es duen a terme una desena de festes de barri amb una programació molt estandarditzada i pròpia d'aquest tipus d'activitat popular que busca, sobretot, el rencontre ciutadà.

Aquest cicle anual es complementa, per part de l'Ajuntament, amb els festivals ja esmentats que, per desenvolupar-se en gran part a l'aire lliure i a l'estiu, contribueixen a enriquir la cultura més festiva de carrer. Moltes de les propostes culturals del Departament de Joventut acaben de definir aquesta oferta de cultura popular al municipi.

Les activitats de les entitats culturals estan basades, majoritàriament, en els aspectes més tradicionals i populars de la cultura que sovint es desenvolupen al llarg de tot l'any. Així, les corals, les puntaires, les sardanes, els diables, grallers, gegants, les activitats de les cases regionals, entre d'altres, són els principals actors d'aquesta cultura. Les seves propostes gaudeixen de gran acceptació per part de la mateixa població.

3.8 Els centres de proximitat

Viladecans no compta pràcticament amb equipaments equiparables a un centre de proximitat, situats en els barris, actuant sobre el territori immediat, prou multifuncionals per poder-hi desenvolupar multitud d'activitats, propers a les

entitats i als col·lectius d'artistes locals, etc., un fet que sorprèn donat que es tracta d'un tipus d'equipament molt present en els municipis metropolitans des de fa molts anys. Només tres petits espais, anomenats "casal de barri" (casal Alba-Rosa, casal del Barri de Sales, casal d'Hispanitat) poden jugar aquest paper. Es tracta de tres equipaments de proximitat que acullen la seu de l'Associació de veïns del barri i un petit hotel d'entitats, fonamentalment format per l'associació de jubilats i pensionistes de cadascun dels barris i alguna altra entitat. Tenen una petita programació d'activitats sobretot adreçada a les entitats que en formen part. La funció principal de diversitat i proximitat l'acaben fent també les sales polivalents de la Biblioteca, de l'Auditori "Pablo Picasso" i del Centre de Recursos-Alberg de Can Batllori. A més de la programació d'alguns instituts que s'obren per poder fer activitats culturals, etc.

Moltes entitats tenen la seu en un equipament municipal, principalment a l'anomenat auditori Pablo Picasso que actualment té més funcions d'Hotel d'entitats que d'espai escènic. Com a espai que és cedeix a les associacions per a les seves tasques administratives, l'Hotel d'entitats ha quedat petit. Cal anar pensant en noves formes de suport a les entitats.

L'Auditori Pablo Picasso té inclòs el servei de Casal Municipal d'Associacions i la sala de l'Auditori s'utilitza específicament per a assajos d'entitats culturals (corals, grups de teatre, centres culturals, etc...)

Pel que fa al Centre de Recursos-Alberg de Can Batllori, a part de les funcions específiques d'Alberg Municipal, té tres bucs d'assaig per a grups de música i dues sales per al desenvolupament d'activitats d'entitats, de diferents col·lectius i del propi Ajuntament. (tallers, exposicions, conferències, cursos etc...).

4 - LA COMUNICACIÓ

La comunicació de l'oferta cultural municipal regular al llarg de l'any es porta directament des del Departament de premsa de l'Ajuntament. Tant l'Atrium com els dos festivals (Alcarrer i Croma) tenen autonomia en la comunicació i desenvolupen campanyes pròpies. Aquesta segona situació sembla més convenient per a la difusió de l'activitat cultural municipal a Viladecans. Aporta més celeritat en els procediments i idoneïtat en els continguts. De manera general, hi ha un fort sentiment popular envers la necessitat de reorientar tota la comunicació en matèria cultural per part de l'Ajuntament de Viladecans. Sembla ser que aquesta consideració és compartida pel Departament de Cultura i per altres àrees municipals que programen activitat pública.

El municipi no disposa d'una agenda cultural ni editada en paper ni de manera virtual. L'Agenda cultural apareix en una agenda generalista al butlletí municipal, del qual es fan 25.000 exemplars que es distribueixen mensualment a tota la ciutat. La comunicació general de cultura es fa amb fulletons de tot tipus, anuncis, cartells, etc.

Els darrers dos anys s'ha editat una guia d'estiu, coordinada pel Departament de cultura, que aglutina totes les activitats i projectes d'estiu de l'Àrea de Serveis Personals: casals d'estiu, festival Alcarrer, Festival Croma, activitats lúdiques, conferències, cursos, tallers i altres. Es realitza un tiratge de 30.000 exemplars que s'encarten conjuntament amb el butlletí municipal.

Ràdio Sellarès, mancomunada amb Gavà, és l'única ràdio local. Té un reconeixement ciutadà limitat.

La televisió local forma part de la xarxa Localia amb una part de la programació pròpia i la resta compartida amb el conjunt de la xarxa.

5 - CONCLUSIONS

De manera sintètica i a mode de resum, hi ha uns trets que defineixen la realitat de la cultura a Viladecans. Aquest són:

- Existeix la percepció ciutadana d'estar vivint un procés de gran transformació a Viladecans, la ciutat guanya, els seus serveis culturals milloren i la imatge que se'n té, a dins i fora, ha canviat radicalment.
- La societat de Viladecans ha estat tradicionalment molt heterogènia i acollidora de noves migracions. En un futur immediat, es preveu que ho segueixi sent.
- Els índex generals de consum cultural estan per sota la mitjana metropolitana. Això comporta una dificultat pels programadors per atraure públic. En un futur es preveu una major expectativa en matèria cultural per part de la població, tant per l'arribada de sectors metropolitans amb un més elevat nivell d'hàbits de pràctica i consum cultural així com d'exigència envers la funció de l'Ajuntament però també per part de la població jove local que creix amb un nivell d'inquietuds culturals més accentuat que el dels seus progenitors.
- El moviment associatiu conserva un ampli reconeixement ciutadà tot i que darrerament ha perdut una mica de vitalitat.
- El sector privat té una presència molt limitada.
- L'Ajuntament és, per tant, el gran motor cultural de Viladecans.
- Es detecten desequilibris entre aspectes de la oferta cultural molt punters (per exemple l'Atrium) i grans mancances al seu costat (la formació artística, per exemple).
- L'Atrium és la gran estrella de la política cultural municipal. Això es reconeix per part de la població, l'Ajuntament i la gent d'altres localitat veïnes.
- Les arts escèniques, per tant, i la música en menor mesura, són els sectors més potenciats pel que fa a la seva difusió.
- A Viladecans hi ha la sensació que la política dels grans equipaments ha deixat per omplir fases prèvies o intermitges no resoltes: espai de petit format, espai d'assaig i producció, formació escènica, potenciació de públics no iniciats, etc.

- Cal treballar la memòria compartida de la gent de Viladecans. La del passat es perd. Cal buscar elements que actuïn de nexes d'unió entre els diferents col·lectius ciutadans.
- El fet de no comptar amb un museu local permet dissenyar de zero una política envers el patrimoni, sense condicionants excessius.
- Els joves, els immigrants de tota mena i els artistes són els principals focus d'actuació d'una futura política cultural.
- La participació ciutadana en la configuració de propostes i alternatives culturals ha estat més aviat baixa fins ara.
- El consell de Cultura aixeca moltes expectatives pel que representa i pel seu potencial com a motor dinamitzador de la cultura a Viladecans.
- La sensibilitat i aposta de l'actual equip de govern per la cultura permet albergar esperances envers el futur de la cultura a Viladecans.
- Com a tota l'àrea metropolitana, l'oferta cultural que representa Barcelona exerceix una atracció sobretot sobre aquelles persones més seguidors de les novetats culturals.

B – PROPOSTES PER A LA MILLORA DE LA CULTURA A VILADECANS

Síntesi de les propostes

El Pla d'acció cultural de Viladecans es dota d'un conjunt de propostes estructurades en 10 línies estratègiques que les agrupen i ordenen, fruit dels interessos, inquietuds i voluntats expressades pel conjunt dels agents que han participat en el Pla. Cadascuna d'elles fa referència a una àrea d'actuació tot i que, finalment, s'interrelacionen entre elles. Un pla estratègic té sentit en la mesura que s'és capaç d'avançar en tots els fronts a la vegada de manera coordinada i complementària.

Aquestes línies estratègiques són:

Línia estratègica 1: La contribució de la cultura a la definició de la nova ciutat

Línia estratègica 2: Nous recursos per a un impuls de la política cultural

Línia estratègica 3: El desenvolupament dels sectors artístics: la creació i la difusió

Línia estratègica 4: La formació artística de base com a motor de creixement cultural

Línia estratègica 5: El patrimoni com a factor de desenvolupament de la nova ciutat

Línia estratègica 6: La cultura tradicional i popular, un camí per a la identitat i la integració

Línia estratègica 7: La cultura de proximitat, una necessitat sentida

Línia estratègica 8: Un moviment associatiu actiu en el panorama cultural

Línia estratègica 9: Els nous públics, un repte de futur

Línia estratègica 10: La comunicació

Línia estratègica 1: La contribució de la cultura a la definició de la nova ciutat

Objectius

- Fer de la cultura un eix de definició del desenvolupament de Viladecans
- Fer del Pla d'acció cultural una guia per a definir la política cultural de Viladecans

Propostes estratègiques principals

- Promoure l'adhesió de l'Ajuntament a l'Agenda 21 de la Cultura i vetllar per la seva aplicació en la política cultural de Viladecans.
- Aprovar el Pla d'acció cultural per consens entre totes les forces polítiques en Ple municipal
- Enfortir la presència d'agents culturals i les seves propostes en la configuració de les properes actuacions urbanístiques.
- Vincular el Pla d'acció cultural amb els plans i actuacions de les altres àrees d'actuació municipal.
- Cercar vincles amb les polítiques i plans de cultura d'altres municipis, els adjacents en particular.
- Establir mecanismes periòdics d'avaluació i aplicació del Pla d'acció cultural.

Altres propostes

- Difondre el Pla d'acció cultural entre els agents culturals.
- Fer una versió didàctica del Pla d'acció cultural perquè arribi més fàcilment al conjunt de la ciutadania.

Línia estratègica 2: Nous recursos per a un impuls de la política cultural

Objectiu

- Adequar els recursos municipals a les necessitats de desenvolupament del Pla d'Acció Cultural i de la política cultural.

Propostes estratègiques principals

- Incrementar els recursos humans municipals destinats a la cultura d'acord amb les noves necessitats dels serveis i les demandes de la ciutadania. En particular caldria una coordinació de programes culturals i una altra per a la comunicació i la generació de nous públics.
- Especialitzar la funció dels gestors culturals que s'incorporarien a l'equip.
- Definir un programa de formació permanent dels tècnics municipals, tant en els aspectes conceptuals com en les tècniques de gestió.
- Incrementar el pressupost municipal destinat a cultura per tal de fer front a les noves propostes d'actuació derivades del Pla.
- Reforçar el treball transversal intern, aprofundint en els sistemes d'intercanvi, cooperació i treball en el si de l'equip de gestors culturals municipals ja sigui de manera permanent o puntual segons els projectes.
- Establir trobades periòdiques basades en la reflexió i el debat i no només en l'acció. Caldria invitar-hi professionals municipals d'altres sectors i, en alguns casos, experts, pensadors, estudiosos, analistes i activistes externs.
- Definir projectes integrals que comportin la intervenció coordinada dels serveis, programes i equipaments culturals municipals i associatius.
- Definir projectes de barri com acció descentralitzada i projectes de ciutat com acció d'enfortiment del conjunt de la ciutat

Altres propostes

- Elaborar un programa de recerca de patrocini per a les activitats culturals tant municipals com associatives.
- Establir un sistema d'indicadors permanents d'avaluació de la dinàmica cultural ciutadana en general i de l'acció municipal en concret.

Línia estratègica 3: El desenvolupament dels sectors artístics: la creació i la difusió

Objectius

- Enfortir els sectors artístics a Viladecans afavorint el seu ple desenvolupament en totes les seves funcions: suport a la creació i a la producció, formació artística i difusió de l'obra resultant.
- Fer de les arts un dels motors del desenvolupament cultural
- Contribuir, des de les arts, a una millora dels indicadors de pràctica cultural.

Propostes estratègiques per sectors

De manera general

- Facilitar els espais de trobada, assaig i aprenentatge informal dels grups de música, teatre i dansa així com per artistes plàstics i altres. Aquests espais haurien d'estar en relació amb els espais de difusió.

Arts escèniques

- Mantenir la programació de l'Atrium com a estendard visible de la política cultural de Viladecans.
- Convertir l'Auditori Pablo Picasso en un espai escènic de petit format, reforçant la programació adequada, dotar-lo de mitjans, fer-lo accessible a les entitats i grups artístics, reforçar la seva funció d'espai d'assaig i producció així com de formació escènica.
- Mantenir el Festival de Teatre Alcarrer com una oferta de teatre molt accessible per al conjunt de la població.

Arts visuals

- Crear una sala d'exposicions que reuneixi totes les condicions i programi mostres de primer nivell.
- Definir un espai expositiu per a mostres d'autors locals, exposicions temàtiques i altres d'abast més modest.

Música

- Presentar un projecte ambiciós pel futur auditori del Parc d'activitats Bitàgora.
- Crear un centre de producció musical.
- Enfortir el Festival Croma.

Literatura i servei bibliotecari

- Fer un Pla bibliotecari que contempli la necessitat de crear una o més noves biblioteques a la ciutat, la seva dotació, els seus serveis, etc.
- Presentar un projecte ambiciós per la futura biblioteca del Parc d'activitats Bitàgora.
- Incrementar l'abast dels serveis de la biblioteca actual: horari, serveis, espai, etc.
- Incrementar les activitats de dinamització de la lectura que es fan a la biblioteca.
- Desenvolupar activitats que fomentin la creació literària.

Línia estratègica 4: La formació artística de base com a motor de creixement cultural

Objectius

- Fer de la formació artística de base un dels elements distintius de la nova política cultural de Viladecans.
- Contribuir a incrementar els indicadors de pràctica i de consum cultural.
- Completar l'actuació municipal de difusió i suport a la creació amb l'oferta de formació artística de base.

Propostes estratègiques

- Creació del Centre de les Arts com a programa de formació artística de base establint continguts estables de formació no reglada en els múltiples sectors que configuren la cultura: arts escèniques, arts visuals, música, literatura, etc. Tot i que el Centre de les Arts podria comptar amb un espai propi, també desenvoluparia les seves accions formatives en diferents equipaments de la ciutat, constituint, això sí, una única oferta formativa.
- Incorporar, i contemplar quan ja existeixen, els agents privats i associatius a l'oferta del Centre de les Arts, no tant quant a competir sinó cooperar en la finalitat comuna de la formació artística de base.
- Facilitar la informació i estimular el pas de la formació artística de base a un nivell més professional fora de Viladecans.
- Afavorir la pràctica cultural amateur reforçant la creació de grups artístics i la iniciativa personal, facilitant espais de prova i d'exhibició.

Línia estratègica 5: El patrimoni com a factor de desenvolupament de la nova ciutat

Objectius

- Potenciar la presentació del conjunt de la ciutat com a museu o espai de la memòria.
- Reforçar el paper del patrimoni com un dels elements principals de la identitat i la dinamització ciutadana.

Proposta estratègica principal

- Elaborar el Pla Director del Patrimoni cultural a Viladecans.

Altres propostes subjectes al seu encaix en el Pla Director de Patrimoni

- Consolidar l'Arxiu Municipal com un equipament unitari, contemplant l'arxiu com una institució de conservació, custòdia i difusió del patrimoni documental i de la història de la ciutat i per tant amb la necessitat de disposar, a banda dels espais arxivístics especialitzats, de sales d'exposicions, per a tallers i a conferències.
- Difondre el patrimoni documental entre la població més jove com un element més dins del treball de difusió de la nostra història. Els documents contenen la informació sobre els nostres avantpassats, sobre els nostres carrers, sobre els nostres costums i les tradicions, apropar-los al món de l'educació seria un element a destacar dins d'aquest procés de difusió de la història i arrelament a la ciutat en que es viu.
- Destacar l'arxiu d'imatges de Viladecans, fer-lo més complet i accessible a la ciutadania, realitzant activitats a l'entorn de la fotografia com un element diferenciador de la ciutat respecte a altres municipis.
- Partint de la importància de l'arxiu d'imatges caldria articular diverses activitats de difusió de la fotografia: exposicions de fotografies documentals, artístiques, xerrades, festival de fotografia amb exposicions paral·leles i xerrades, fotografia al carrer etc.
- Crear un centre de documentació local lligat a l'Arxiu de la Ciutat i que faciliti l'accés a la informació local.
- Orientar Ca n'Amat cap un centre cívic del Patrimoni, en funcions d'equipament de proximitat del barri, però també, i bàsicament, com un

dels elements arquitectònics en els quals s'ha de sustentat la política de difusió del patrimoni cultural de la ciutat.

- Rehabilitar l'ermita de Santa Maria de Sales i contemplar la possibilitat de destinar-la a funcions de centre de difusió del patrimoni, com un altre element arquitectònic i artístic, lligat a la política de difusió del patrimoni cultural de la ciutat.
- Elaborar una oferta d'itineraris ciutadans per conèixer la ciutat, els edificis històrics, els seus barris, la zona de muntanya i de marina, els seus masos, etc., o sigui el seu patrimoni, la seva història però també el present i les propostes de futur.
- Reforçar els itineraris amb plafons que presenten els elements més destacats de la ciutat per a una visita autoguiada o pels passejants habituals.
- Establir convenis amb particulars per a la visita dels seus edificis: Can Sala – Can Menut, la fusteria d'en Raurich, la botiga de Cal Ginestar, etc.
- Elaborar accions que posin en valor el patrimoni natural del terme de Viladecans.
- Potenciar la realització de conferències, cursos d'història i d'altres formules que puguin dinamitzar el coneixement de la història local i comarcal, sobretot entre el públic més jove.
- Elaborar una guia didàctica del patrimoni.
- Estimular la recerca històrica destacant la del darrer segle, que és quan s'ha produït la gran transformació de la ciutat.
- Fomentar la creació de grups d'investigadors i la seva coordinació mitjançant la creació d'un centre d'estudis locals
- Potenciar el coneixement del patrimoni en mestres i nous veïns.

Línia estratègica 6: La cultura tradicional i popular, un camí per a la identitat i la integració

Objectius

- Recuperar els elements constituents de la cultura tradicional i popular com a factors de la identitat viladecanenca
- Reforçar la cultura tradicional i popular com a factor d'integració de les noves comunitats

Propostes estratègiques principals

- Fer un recull dels elements que constitueixen la memòria col·lectiva i donar-la a conèixer entre la ciutadania.
- Recuperar i promoure especialment aquelles festes tradicionals ja oblidades per les noves generacions però que fins fa poques dècades eren ben presents en el calendari festiu dels ciutadans de Viladecans: l'aplec Pasqua a Bruguers, la recollida d'anguiles al Remolar, el ball de la Tornaboda, el ball del Patatuf, l'olla de Carnaval, etc.
- Recuperar la memòria de les feines agrícoles ja perdudes pel canvi de conreu en l'agricultura; segar, batre, fer pallers, la verema, etc. A l'entorn d'aquestes activitats es podria plantejar la realització d'alguna activitat com a element de recuperació del patrimoni i la identitat local
- Consolidar totes les festes populars provinents d'altres llocs de l'Estat que s'han integrat ja a la tradició ciutadana de Viladecans: celebracions del Dia D'Andalusia, aplecs i trobades gastronòmiques, etc...

Altres propostes

- Promoure les entitats que desenvolupen la cultura tradicional i popular a Viladecans.
- Replantejar alguns elements del cicle festiu com la cavalcada de Reis i altres.
- Cal redefinir la Festa Major d'hivern.

Línia estratègica 7: La cultura de proximitat, una necessitat sentida

Objectius

- Dotar la població de Viladecans d'uns espais i programes culturals centrats en l'encontre i el consum i pràctica de base.
- Contribuir a reforçar l'increment dels indicadors de consum cultural, pràctica artística i formació de base.

Propostes estratègiques principals

- Crear una xarxa d'equipaments de proximitat ubicats en els barris de la ciutat. Cal que compleixin una funció d'espais de trobada i intercanvi, de generació de valors socials i culturals, de pràctica amateur, de formació artística i del coneixement de base, etc.
- Crear uns espais o equipaments per a joves amb les mateixes funcions que els centres culturals de proximitat i més adreçades als joves. Són espais d'encontre, creació, consum i formació cultural però, sobretot, de generació d'iniciatives de dinamització cultural dels joves.

Altres propostes

- Redefinir les funcions culturals de can Batllori.
- Establir una relació de col·laboració entre la xarxa d'equipaments de difusió cultural i la xarxa d'equipaments culturals de proximitat.

Línia estratègica 8: Un moviment associatiu actiu en el panorama cultural

Objectius

- Potenciar la capacitat del moviment associatiu com agent actiu de la cultura a Viladecans.
- Contribuir a la renovació del moviment associatiu en aquells aspectes que millor l'ajudin a donar resposta a les necessitats actuals de la societat actual.

Propostes estratègiques principals

- Establir la política de suport a la iniciativa cultural associativa en base a criteris, convocatòria, assignació i avaluació públics i transparents.
- Diversificar la tipologia dels ajuts a les entitats culturals. Aquests poden ser monetaris, en locals de seu social, en espais d'activitat, en infraestructures tècniques, en suport mediàtic, en formació, en suport administratiu, en projecció territorial, etc. Cada entitat té necessitats diferents i cal tractar-la en conseqüència.
- Reforçar les funcions del Centre Pablo Picasso com a centre d'entitats amb el compromís i uns acords per mantenir i millorar la dinamització cultural local i evitar el tancament en elles mateixes i la perpetuació en l'espai.
- Desenvolupar el Consell de Cultura com espai d'interlocució i comunicació entre l'Ajuntament i el moviment cultural viladecanenc.
- Establir sistemes de relació i cooperació entre les entitats culturals de Viladecans.
- Reforçar l'autonomia de les entitats envers l'Ajuntament.
- Dur a terme un programa de foment de l'associacionisme cultural cercant la incorporació de noves persones com a sòcies a les entitats.

Altres propostes

- Reforçar l'esforç i la innovació, donant una importància especial a la qualitat en les propostes culturals de les entitats.

- Prioritzar el suport a aquelles entitats que aprofundeixen més en una visió global de la ciutat i les seves potencialitats d'acord amb els objectius del Pla d'Acció Municipal.
- Donar suport a les entitats que proposin activitats culturals pels col·lectius més necessitats: infants, adolescents, gent gran, etc.
- Fer una especial atenció al moviment cultural juvenil i a la seva incorporació a les entitats existents garantint-ne un relleu generacional.
- Ser especialment sensibles a aquelles entitats que acullen al nou veïnatge, ja sigui d'origen estranger o metropolità.
- Plantejar-se accions per tal de facilitar la renovació generacional en el sí de les entitats.
- Generar plataformes de coordinació, vinculació i cooperació interna en el món associatiu cultural, d'interlocució amb l'Ajuntament i de debat amb la ciutadania.
- Establir un programa de formació per als membres del teixit associatiu.
- Potenciar elements d'informació i de relació per a les entitats, com ara una guia d'associacions de la ciutat, una fira d'entitats un cop l'any, la implicació en un projecte conjunt, etc.
- Editar un catàleg de recursos (en paper o en pàgina Web) sobre espais, infraestructures, etc. a disposició de les associacions per dur a terme les seves activitats i facilitar-ne l'accés per part de les entitats.
- Desenvolupar criteris de comunicació i màrqueting entre les entitats culturals per optimitzar les seves iniciatives.
- Arbitrar mitjans de comunicació adients per difondre l'existència de les entitats, els seus serveis i les seves activitat.
- Fer una campanya de coneixement de les entitats culturals a les escoles.
- Treballar conjuntament amb altres àrees municipals pel que fa als col·lectius culturals (joventut, dona, immigració, esport, afers socials, etc.).
- Delegar la gestió d'alguns projectes i programes municipals en entitats que estiguin preparades per fer-ho.
- Desenvolupar un pla de patrocini de les empreses cap a les activitats culturals de les associacions.

Línia estratègica 9: Els nous públics, un repte de futur

Objectiu

- Incrementar els nivells d'iniciativa, participació, formació, pràctica i consum per part de la població en la vida cultural local.

Proposta estratègica principal

- Elaborar un programa integral entre tots els sectors, programes i equipaments culturals de Viladecans per tal d'incrementar els usos culturals a Viladecans.

Altres propostes

- Desenvolupar programes transversals que acostin els públics a la cultura, conjuntament amb altres àrees d'intervenció social i professional: escola, joventut, etc.
- Desenvolupar un programa de foment de la pràctica artística amateur.
- Desenvolupar un programa de foment del consum cultural.
- Fer unes jornades de "portes obertes" o "tallers oberts" amb la finalitat de posar en relació el públic amb els artistes locals.
- Implicar els artistes locals com a proveïdors de continguts dels centres culturals i altres programes i equipaments implicats en el vessant educatiu de la cultura.
- Implicar els mitjans de comunicació en el vessant educatiu de la cultura.
- Promoure la presència d'artistes de tots els sectors en els centres educatius per explicar la seva obra i l'ofici en general. Quan es pugui, invertir la trobada, fent la visita als tallers, locals d'assaig etc. Introduir la idea de realitzar alguna pràctica conjunta.
- Accentuar la programació específicament per a infants, adolescents i joves en tots els equipaments i accions culturals. Cal revisar-ne l'abordatge en alguns casos, donant-li un caràcter lúdic més que instructiu. En l'etapa infantil cal fer participar la família en aquests tipus d'activitats.
- Definir una política de preus en totes les activitats culturals que doni prioritat als joves: descomptes, invitacions, 2x1, sessions especials, etc.

- Utilitzar els espais poc convencionals per desenvolupar-hi projectes culturals, tot apropant-les al conjunt de la població: espais oberts, places, pati cobert de la Torre Roja, Cúbic, etc.
- Facilitar les condicions d'accés als equipaments i programes culturals, eliminant les barreres arquitectòniques, racionalitzant els horaris, millorant la senyalització, organitzant serveis de "cangur", facilitant el transport públic, facilitant l'aparcament si és el cas, etc. Aquest programa hauria de realitzar-se conjuntament amb els agents més afectats: disminuïts, gent gran, etc.
- Establir un seguiment de la incorporació de nous públics a la cultura a partir de dades quantitatives però sobretot també qualitatives, que permetin comprovar, al llarg del temps, les millores obtingudes. Això comporta desenvolupar un sistema ordenat de recollida de dades, uns estudis sobre hàbits de formació, pràctica i consum i unes projeccions de futur encaminades a orientar les accions de captació de nous públics.

Línia estratègica 10: La comunicació

Objectius

- Aconseguir un sistema de comunicació que arribi als públics de l'acció cultural municipal.
- Incorporar nous grups de població al consum cultural.

Propostes estratègiques principals

- Crear una agenda cultural de Viladecans en format paper i en format Web que inclogui les propostes de l'Ajuntament, de les entitats i del sector privat.
- Elaborar i mantenir actualitzat un directori de persones i institucions amb qui tenir una relació estable i continuada d'informació cultural.
- Incorporar una persona a l'equip de professionals municipals encarregada de la comunicació i la difusió cultural.

Altres propostes

- Implicar la TV i la ràdio local com a plataforma de comunicació i de difusió cultural.
- Elaborar un sistema de comunicació electrònic ràpid en base a correus electrònics, SMS i altres sistemes.
- Crear una agenda especial per al públic infantil.
- Buscar mecanismes adequats als joves i als seus interessos i necessitats.

CRÈDITS

El Pla d'acció cultural és una iniciativa del Departament de Cultura de l'Ajuntament de Viladecans que compta amb el suport de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona a través del Centre d'Estudis i Recursos Culturals.

De manera general han participat en l'elaboració d'aquest Pla d'acció cultural:

Membres d'entitats i grups, artistes, professionals i altres ciutadanes i ciutadans de Viladecans

Més de 200 persones de Viladecans han participat, d'una manera o d'altra, en la configuració d'aquest pla. Sense elles el Pla d'acció cultural no s'hauria pogut dur a terme ni tindria sentit d'existir.

Ajuntament de Viladecans

Maria José Arcos Rodríguez, directora del Centre de Promoció Econòmica Can Calderón

Joan Bassolas Ferran, gerent de la Fundació Ciutat de Viladecans

Ramon Borda Pijuan, cap del Departament de Medi urbà

Xavier Campón Brugada, cap del Departament de Cultura

Elena Cazorla Marcos, cap del Programa d'Igualtat

Cristina Dedeu Peyri, coordinadora dels centres de barri del Departament d'Educació

Judith Feixa Cercós, directora del Centre de recursos-Alberg de can Batllori

Josep Lluís Gallardo Sedano, tècnic de difusió de Patrimoni Cultural

Albert Garcia Edo, cap del Departament d'Esports

Mar Anguita Godino, coordinadora de l'Oficina del Pla Jove

Joaquín Guerrero García, director artístic d'Atrium Arts Escèniques

Anna Guijarro Margalef, cap del Departament de Serveis Socials

Pere Gutiérrez Alemany, tècnic d'infraestructures culturals

Remei López Cuadra, directora de la Biblioteca (Diputació de Barcelona)

Manel Luengo Carrasco, cap del Departament de Patrimoni Cultural

Cèsar Martínez Solé, tècnic especialista en associacionisme

Mercedes Morales Moreno, cap del Departament de Sistemes d'informació i qualitat

Olga Morales Segura, tècnica d'agermanaments, solidaritat i cooperació

Elisabeth Moreno Mateos, adjunta a direcció d'Atrium

Luis Miguel Narbona Reina, coordinador de l'Oficina de Mediació

Maria José Navarro Sánchez, directora del Casal municipal d'associacions

Oscar Padilla Pérez, tècnic de promoció cultural.

Juanjo Pérez Montes García, cap de l'Oficina d'Assessorament jurídic i innovació

Beatriu Priu Ramos, cap del Departament de Salut pública i Consum

Joan Rafael Rabasco López, cap de la unitat de Recursos Humans

Anna Maria Raubert Puig, cap del Departament Administratiu de l'ASP
Rafael Salinas Serrano, gerent de Viladecans Qualitat, S.L.
María Salmerón Chacón, tinenta d'alcalde – presidenta de l'Àrea de Serveis Personals
Teresa Sambola Ferré, cap del Departament d'Educació
Antoni Sánchez-Fortún Ripol, cap del Departament d'Espai Públic
Àngel Sánchez García, director tècnic d'Atrium Arts escèniques
Mònica Sánchez Ramírez, tècnica de promoció cultural de l'Oficina del Pla Jove
Enric Serra del Castillo, cap del Departament de Planificació
Pepi Vázquez Carrasco, coordinadora del Projecte Educatiu de Ciutat
Carme Vidal Trabalón, directora de serveis de l'Àrea de Serveis Personals

Diputació de Barcelona

Esteve León i Aguilera, coordinador de l'Àrea de Cultura
Francesc Vila i Albet, director de serveis de l'Àrea de Cultura
Jaume Antich Gascó, cap de l'Oficina de Difusió Artística
Jordi Permanyer i Bastardas, cap del Servei de Biblioteques
Carles Prats i Maeso, director del Centre d'Estudis i Recursos Culturals
Carles Vicente i Guitart, director de l'Oficina de Patrimoni Cultural

Coordinació general

Xavier Coca i Villalonga, cap del programa d'assessorament del Centre d'Estudis i Recursos Culturals

Experts externs consultats

Ferran Farré i González
Jordi Pascual i Ruiz
Josep Sempere i Arimon

Coordinació metodològica i redacció del Pla d'acció cultural

David Roselló i Cerezuela, director de Nexa cultural SL.

març de 2007